

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ

Activiteitenverslag

2011

Inhoudstafel

Woord vooraf	3
Taart met 20 kaarsen	4
Kroniek van de Vlaamse Milieumaatschappij 1991-2011	4
De realisaties van 20 jaar VMM	5
Doen wat moet	7
Waterlopen beheren	7
Toezicht houden	10
Leren uit 20 jaar meten	14
Instrumenten inzetten	17
Milieurapportering	19
Samenwerken met partners	20
Voer voor nieuwsgierigen	27
Publicaties: rapporten, brochures, nieuwsbrieven, verrekijker	27
Infoloket	27
Events	27
Online	27
Een warm hart	29
Ontwerpbeheersovereenkomst 2011-2015	29
Goed in organisatiebeheersing	29
Organogram	30
Personeelscijfers	31
Managementsondersteunende diensten	31
Klachtenmanagement	32
Interne milieuzorg	32
Cijfers over centen	34

COLOFON

Eindredactie en vormgeving | VMM

Copywriting | Kluwer nv

Fotografie |

Shutterstock.com, Comstock, K. De Graeve, Jan Caudron en VMM-archief

Verantwoordelijke uitgever |

Philippe D'Hondt, afdelingshoofd Lucht, Milieu en Communicatie

Depotnummer | D/2012/6871/012

Woord vooraf

Beste lezer,

2011 stond bij de Vlaamse Milieumaatschappij in het teken van haar twintigjarig bestaan. De VMM blikte daarin terug op 20 jaar realisaties en verandering, maar ook op de geleerde lessen.

Reden om te feesten was er zeker. De water- en luchtkwaliteit gingen er in Vlaanderen dankzij doorgedreven saneringsinspanningen en een mix van effectieve, sturende instrumenten flink op vooruit. Ook werd hard gewerkt aan de responsabilisering van de zogenaamde 'primaire' VMM-doelgroepen: de gezinnen, de industrie en de landbouw. De wetenschappelijke onderbouwing van het milieubeleid, via het goed in kaart brengen van problemen en het formuleren van oplossingen, werd grondig versterkt. Hierop mag de VMM trots zijn.

Het twintigjarig bestaan werd gevierd tijdens een feestelijke academische zitting op 16 september 2011, in aanwezigheid van de belangrijkste partners van de VMM en Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur. De feeststemming weerhield de VMM echter niet om in 2011 opnieuw de handen uit de mouwen te steken. Zo bleef de VMM de overstromingen van november 2010 actief opvolgen door een doorgedreven evaluatie van de overstromingsschade. Herstellings- en aanpassingswerken werden uitgevoerd, maar ook het verdere beheer van de waterlopen en watersystemen bleef belangrijk. Met de goedkeuring van het Algemeen Waterverkoopreglement werd eindelijk eenheid en uniformiteit gebracht in de rechten en plichten van drinkwatermaatschappijen en klanten. Het zorgde zo voor een harmonisatie van de drinkwatersector. Ook internationaal bleef de VMM niet stilzitten. In het project 'Joaquin' (Joint Air Quality Initiative) dat in 2011 werd goedgekeurd, zal de VMM met 8 Europese partners aan de (ultra)fijnstofproblematiek werken.

Ondanks de geboekte vooruitgang, blijven de uitdagingen groot. Zo blijven de CO₂-uitstoot, ozon en fijn stof problematisch. De doelstellingen voor oppervlaktewater en grondwater die de Europese kaderrichtlijn Water oplegt, zijn nog lang niet bereikt. De klimaatverandering leidt nu al tot een dalende beschikbaarheid van zuiver, zoet water en leidt tot regelmatige overstromingen. De milieurapportering toont aan dat de milieudruk hoog blijft. Een maatschappelijke transitie naar een groenere economie en duurzamere ontwikkeling is absoluut noodzakelijk. De bewustmaking van en gedragsverandering bij de doelgroepen zal hierin een cruciale rol spelen.

Dankzij de kennis, ervaring, inzet en het engagement van al haar medewerkers, staat de VMM klaar voor die uitdagingen. Ze zal de volgende jaren een proactieve rol in het milieubeleid blijven spelen.

Veel leesplezier.

Frank Van Sevenscoten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'FVS'.

Administrateur-generaal

Taart met 20 kaarsen

De VMM blies 20 kaarsjes uit in 2011. Dat werd gevierd tijdens de feestelijke academische zitting op 16 september 2011. Daar werd de kroniek 'Al 20 jaar voor het milieu van morgen' voorgesteld. Ook verscheen in september 2011 de feesteditie van het publieksmagazine Verrekijker. Die editie werd ook volledig gewijd aan 20 jaar VMM-werking. Daarin lichtten o.a. de externe partners hun relatie met de VMM toe.

Het Vlaamse leefmilieubeleid en de Vlaamse milieudministratie - de VMM in het bijzonder - hebben in 20 jaar een flinke weg afgelegd. De start in 1991 en de groei van de Vlaamse Milieumaatschappij ging gepaard met de ontwikkeling van het Vlaamse milieubeleid (VLAREM-regelgeving). Een andere bepalende factor voor de VMM was de sterke ontwikkeling van een Europees milieubeleid dat heel wat wetgeving, richtlijnen en samenwerkingsovereenkomsten tot stand bracht.

De VMM slaagde erin om samen met haar partners het leefmilieu(beleid) ingrijpend te veranderen. De kwaliteit van het water en de lucht gingen er drastisch op vooruit, hoewel er nog grote uitdagingen blijven bestaan. Dat tonen de in 2011 gepubliceerde VMM-rapporten over 20 jaar water- en luchtkwaliteit aan. De uitdaging ligt vooral in een groene transitie van onze samenleving en ons denken. Een groene economie en de institutionalisering van duurzame ontwikkeling zijn daarin essentieel.

Kroniek van de Vlaamse Milieumaatschappij 1991-2011

De kroniek "Al 20 jaar voor het milieu van morgen"¹ brengt een historisch overzicht van 20 jaar VMM. De groei en de evolutie van de VMM worden getoetst aan de evolutie van het milieubeleid en van het maatschappelijk milieubesef van de voorbije twee decennia.

De auteurs - Prof. Dr. Erik Buyst, Kristof Lowyck en Antoon Soete - konden aan de hand van uitgebreid archiefonderzoek en talrijke getuigenissen en interviews een beeld schetsen van het algemene milieubeleid en van de VMM in het bijzonder. De kroniek geeft tegelijk een overzicht van de voor de VMM belangrijke gebeurtenissen uit de afgelopen 20 jaar.

De kroniek beschrijft de VMM-geschiedenis chronologisch en geeft zo een overzicht van de verschillende beleidsinitiatieven tijdens de achtereenvolgende beleidsperiodes van de verschillende bevoegde ministers van Leefmilieu. Zo worden de verschillende politieke visies in hun historische context geplaatst. Dankzij deze historische inbedding is de lacune in het onderzoek naar het Vlaams milieubeleid de voorbije 20 jaar kleiner geworden.

De kroniek besteedt verder ruime aandacht aan de geschiedenis van de andere actoren in het leefmilieudo-main, zoals Aquafin, de verschillende doelgroepen, de drinkwatermaatschappijen en de gemeenten. Ook de verschillende VMM-afdelingen komen erin aan bod.

De kroniek kun je raadplegen op de VMM-website.

¹ Buyst, E.; Lowyck, K.; Soete, A. (2011). Al 20 jaar voor het milieu van morgen: Kroniek van de Vlaamse Milieumaatschappij 1991-2011. Vlaamse Milieumaatschappij (VMM): Aalst. ISBN 9789081690232. 187 pp.

De realisaties van 20 jaar VMM

Wat was belangrijk voor de VMM tijdens de afgelopen twintig jaar? Vooral de responsabilisering van de primaire doelgroepen (gezinnen, industrie en landbouw) stond hoog in het vaandel. De grootste uitdaging was ongetwijfeld de formulering van een grondige, wetenschappelijk onderbouwde analyse van de oorzaken van de milieuaantasting en de organisatie van een maatschappelijk debat over het te voeren beleid voor de verschillende actoren waarvan gelijke inspanningen werden gevraagd. Daarnaast was er nog de ontwikkeling van een performante organisatie en de ontwikkeling en het gebruik van verschillende beleidsinstrumenten, zoals geobjectiverde investerings- en subsidieprogramma's, heffingen en immissiegerichte adviesverlening bij vergunningen. De VMM speelde ook een proactieve rol en bepaalde zo mee de richting van het milieubeleid, zoals het integraal waterbeleid, de informatisering van het milieubeleid en de meer recente reorganisatie van de watersector.

In twintig jaar zette de VMM belangrijke stappen op het vlak van waterzuivering en luchtverontreiniging. Door de lucht- en watermeetnetten van de VMM kreeg Vlaanderen een beter inzicht in de toestand van het milieu. De milieurapportering zorgde voor een sterke wetenschappelijke onderbouwing van het milieu-, water- en luchtbeleid. Het openstellen en verspreiden van de beschikbare milieu-informatie en kennis aan het publiek en specifieke doelgroepen, was daarbij heel belangrijk. De MIRA-rapporten waren een mijlpaal: ze onderzochten thematisch de relatie tussen oorzaak en

gevolg van milieuproblemen. De VMM beperkt zich intussen niet meer tot het rapporteren over gemeten data, ze ontwikkelt nu ook voorspellers, zowel voor de waterkwantiteit, zoals de overstromingsvoorspeller, als voor de luchtkwaliteit, zoals voor ozon of fijn stof. Ook de geoloketten en berekeningstoepassingen dragen bij tot een betere verspreiding van de kennis.

Het 'end-of-pipe'-beleid evolueerde naar een bronggericht beleid waarbij een mix van instrumenten tot goede resultaten leidde. Vooral het gebruik van economische instrumenten, zoals heffingen, bleek één van de krachtigste middelen om het beleid te sturen. Ook in de toekomst verwacht de VMM nog veel van dergelijke financiële en economische sturing in functie van het principe "de vervuiler betaalt".

In 20 jaar zette de VMM ook een duidelijke overstap naar een integrale benadering van de milieuproblematiek en van het waterbeleid. Met het integraal waterbeleid wil de VMM het beheer van de waterhoeveelheden, van de waterkwaliteit en van het leven in en om het water beter op elkaar afstemmen en integraal aanpakken. De integratie van de afdeling Water van LNE (2006) in de VMM en de uitbouw van de CIW (Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid) waren grote stappen voorwaarts in het integraal waterbeheer. Dankzij de reorganisatie van de watersector en door de oprichting van de WaterRegulator bij de VMM, heeft de VMM ook op deze terreinen bijgedragen tot het integraal waterbeleid in Vlaanderen.

Doen wat moet

De Vlaamse Milieumaatschappij vervult heel wat decretaal opgelegde taken. Elke dag zetten de medewerkers daarom hun kennis en vaardigheden in om te doen wat moet gebeuren.

In de eerste plaats coördineert de VMM het integraal waterbeleid. Ze meet en controleert de kwantiteit en kwaliteit van water en drinkwater, beheert watersystemen (herstellen, behouden en het duurzaam gebruik ervan ontwikkelen), beheert de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie en het grondwater, int de heffing op watervervuiling en op grondwaterwinningen, adviseert over milieuvergunningen en de watertoets, zorgt voor de planning van en toezicht op de saneringsinfrastructuur en ontwikkelt beleidsinstrumenten om de milieudoelstellingen voor water te behalen. De VMM vervult ook de taak van regulator voor drinkwater.

Daarnaast meet en bewaakt de VMM de luchtkwaliteit. Ze inventariseert wie wat loost en rapporteert daarover. Op basis daarvan geeft de VMM advies aan bedrijven en de bevolking, geeft ze advies over milieuvergunningen en doet ze beleidsvoorstellen.

De VMM coördineert verder het Milieurapport Vlaanderen (MIRA). Dat beschrijft, analyseert en evalueert de toestand van het Vlaamse leefmilieu, bespreekt het gevoerde milieubeleid en blikt vooruit op mogelijke milieuontwikkelingen.

Ze is betrokken in de voorbereiding en/of opvolging van diverse regionale, nationale en internationale projecten en neemt deel aan het internationaal milieubeleid.

Tot slot wil ze via informatie en sensibilisatie de bedrijven, de burgers en de landbouwers aanzetten tot milieusparend gedrag.

Waterlopen beheren

De VMM zorgt voor het beheer van de grote onbevaarbare waterlopen in Vlaanderen (eerste categorie). Het beheer van de lokale waterlopen is in handen van de provincies, gemeenten, steden en polders en wateringen. De VMM past bij het beheer van de waterlopen de principes van integraal waterbeleid toe en focust hierbij op het aanpakken van overstromingen en het herstel van de ecologische kwaliteit.

Overstromingen evalueren en opvolgen

In 2011 gaf de VMM opnieuw veel aandacht aan de opvolgingen en aanpak van overstromingen. Om overstromingen en overstromingsschade in de toekomst maximaal te beperken, is een integrale aanpak van het watersysteem vereist. Daarin zijn de waterlopen, het grondwater, de waterbodems, de oevers en valleien, maar ook de plaatselijke ecosystemen met elkaar verbonden. Het herstel, het behoud, de ontwikkeling en het duurzame gebruik van het watersysteem is dan ook bepalend voor het beheersen van overstromingen.

Evaluatie overstromingen 2010

De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) coördineert het overleg over het integraal waterbeleid tussen alle betrokken partijen op Vlaams niveau. De VMM neemt het secretariaat en het voorzitterschap van de CIW waar. Na de wateroverlast in november 2010 kreeg de CIW de opdracht om een globale en grondige evaluatie van de overstromingen te maken en een 'actieplan overstromingen' op te stellen met aanbevelingen voor het beleid en concrete maatregelen op korte en (middel)lange termijn. Je kunt dit rapport raadplegen op www.integraalwaterbeleid.be.

Het globale CIW-evaluatiedocument werd op 12 mei 2011 goedgekeurd door de CIW. Het bestaat uit twee luiken: een inventaris en een actieplan.

De inventaris beschrijft op een geïntegreerde manier waar zich overstromingen hebben voorgedaan en

schetst de belangrijkste aandachtspunten voor het vrijwaren van ruimte voor water en het vasthouden van hemelwater, het onderhoud en de infrastructuur van waterlopen, de samenwerking tussen crisiscellen, hulpdiensten en waterbeheerders, het databeheer en de watersysteemkennis en het juridisch instrumentarium.

Het actieplan zet in op een mix van acties om de veiligheid tegen overstromingen te verhogen, van concrete investeringswerken op de locaties waar zich in november wateroverlast heeft voorgedaan, over het optimaliseren en aanpassen van regelgeving en het uitwerken van nieuwe beleidsinstrumenten, tot het versterken van de samenwerking tijdens crisismomenten. Een aantal acties krijgt daarin prioriteit.

De bijlagen bevatten uitgebreide achtergrondinformatie over de overstromingen van november 2010, zoals rapporten opgesteld door de waterbeheerders, het "Overstromingsrapport november 2010" van de VMM en de inventarisatieverslagen van de Bekkensecretariaten met een uitgebreide beschrijving van de overstromingsgebeurtenissen per gemeente.

Naar aanleiding van de overstromingen van november 2010 organiseerden de Verenigde Commissies voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed en Mobiliteit en Openbare Werken van het Vlaams Parlement begin 2011 een reeks hoorzittingen over het waterbeleid in Vlaanderen. Die resulteerden in aanbevelingen aan de Vlaamse Regering over het waterbeheer en de bestrijding van de wateroverlast.

Overstromingsschade voorkomen

Om overstromingsschade te voorkomen werden heel wat extra middelen voor aanpassingswerken vrijgemaakt. 3,4 miljoen euro werd gebruikt voor de ruiming van waterlopen, terwijl ruim 6 miljoen euro ging naar nieuwe investeringen.

Op de Jeker te Lauw, de Velp te Halen en de Molenbeek te Geraardsbergen werden nieuwe gecontroleerde overstromingsgebieden gerealiseerd. Voor de Maarkebeek in Oudenaarde en Maarkedal en voor de Mark in Galmaarden en Herne werd een totaalplan voor de aanpak van overstromingsproblemen uitgewerkt.

Het voorspellings-, sturings- en afstandsbevakingsstelsel voor de waterlopen werd verder uitgebouwd. Zo werd aangevat met de aansluiting van alle stuwen, schuiven en pompgemalen in het Demerbekken op het vernieuwde afstandsbevakingsstelsel. Voor de Aa in het Netebekken en de Vondelbeek werd de automatisering van de kunstwerken geoptimaliseerd. De opdracht voor een nieuwe neerslagradar in Limburg werd aanbesteed.

Overstromingsschade herstellen

Het herstel van de overstromingsschade aan de waterlopen (bv. oeverafkalvingen of de aantasting van dijken) kreeg in 2011 prioriteit. Naar aanleiding van de waterschade van eind 2010 stelde de VMM een prioriteitenlijst en een plan van aanpak op voor alle nodige herstellingswerken.

Op sommige plaatsen leidde waterschade tot gevaarlijke situaties en moest de VMM meteen ingrijpen om de veiligheid te waarborgen. Zo moest in Halle een oeverafkalving van de Zenne over een lengte van 30 meter snel worden aangepakt om te vermijden dat een 'zwevende betonplaat' zou breken en de oever verder zou uitspoelen. Een dijkdoorbraak over 5 meter op de Hunselbeek in Borchtlombeek moest meteen hersteld worden om schade afwaarts het bekken te vermijden. Ook de schade aan de dijk van het wachtbekken van Egenhoven, dat onder andere zorgt voor de beveiliging van Leuven tegen wateroverlast, werd meteen aangepakt.

In het kader van het Europese Interreg IVB NWE-project 'FloodResilienCity' (FRC) werden ook twee studies uitgevoerd naar hoe om te gaan met overstromingen van de Dijle in Leuven en in de Woluwe. Dit Interreg-project gaat na hoe goed men verstedelijkte centra langs rivieren in Noordwest-Europa kan beschermen tegen overstromingen. Veel infrastructuur in stedelijke centra is daar momenteel onvoldoende tegen bestand en een bescherming is niet altijd eenvoudig realiseerbaar. Hiervoor probeert het project een passende aanpak te ontwikkelen om weerbaarder te worden tegen overstromingen.

Het herstel van oude kademuren aan de Dijle in Leuven, die vaak huizen dragen of tuinen afscheiden van de waterloop, werd in het kader van dat project ook aangepakt. De VMM maakte een inventarisatie van alle schadegevallen. Om de veiligheid van de bewoners te verzekeren en de doorstroming van de Dijle in de binnenstad te garanderen zorgde de VMM stroomopwaarts al voor extra opvangcapaciteit in het natuurlijk overstromingsgebied de Doode Bemde in Neerijse en voor een wachtbekken in Egenhoven. De aanleg van Dijleterrassen, een trapsgewijze uitgraving vanaf de straatkant naar de Dijle, laat Leuvenaars genieten van water en natuur in de stad.

Overstromingsveilig bouwen en wonen

Ook inwoners van overstromingsgevoelige gebieden kunnen (en moeten) hun steentje bijdragen om overstromingsschade zo veel mogelijk te beperken. De brochure "Overstromingsveilig bouwen en wonen. Hoe kunt u uw woning beschermen tegen schade door overstromingen?" van de CIW informeert particulieren hoe ze overstromingsveilig kunnen bouwen of verbouwen en wat ze kunnen doen voor, tijdens en na een overstroming om zich zo goed mogelijk te beschermen. De brochure kun je downloaden op www.integraalwaterbeleid.be.

Waterlopen onderhouden en natuurlijk herstellen

Waterlopen moeten zich natuurlijk kunnen ontwikkelen. Daarom laat de VMM ze zo veel mogelijk hun gang gaan. In woongebieden of op andere plaatsen waar de ruimte beperkt is, is dat niet altijd mogelijk. De VMM probeert de ecologie van de waterloop te herstellen door bv. de aanleg van meanders, de aanleg van oeverzones, de verbetering van de vismigratie en -habitats, de bestrijding van exoten, het gedifferentieerd maaibeheer van de oevers en de waterbodem en de bestrijding van verdroging door het voeren van een actief (grond)waterpeilbeheer.

De VMM wil de waterlopen ook opnieuw dichterbij de mens brengen. Zo kaderde de realisatie van twee voetgangersdoorgangen langs de Kleine Nete in Herentals in een groter project voor rivierherstel in de vallei van de Kleine Nete. In Diest werd het ontwerp van de heraanleg van de historische waterloop van de Demer goedgekeurd. Het openleggen van de Demer zal de stad binnen enkele jaren attractiever en leefbaarder maken en moet de kans op overstromingsschade verkleinen. De werken zijn in maart 2012 aangevat en zullen voltooid zijn tegen 2016.

Het geactualiseerde Sedimentvangplan voor onbevaarbare waterlopen in Vlaanderen duidde dan weer 51 locaties aan waar de bouw van een sedimentvang aangewezen is. Het plan sluit af met een selectie van de prioritair te bouwen sedimentvangen. Met de aanleg en het onderhoud van sedimentvangen (slibvangen of zandvangen) wil de VMM op een efficiënte en ecologisch verantwoorde manier werk maken van de ruiming van slib in de Vlaamse waterlopen die te kampen hebben met een probleem van te veel en verontreinigd sediment. De VMM maakte zelf versneld werk van de realisatie van de sedimentvangen op waterlopen van eerste categorie. Sedimentvangen op de Herk in Hasselt en de Molenbeek in Erpe-Mere werden gerealiseerd.

Toezicht houden

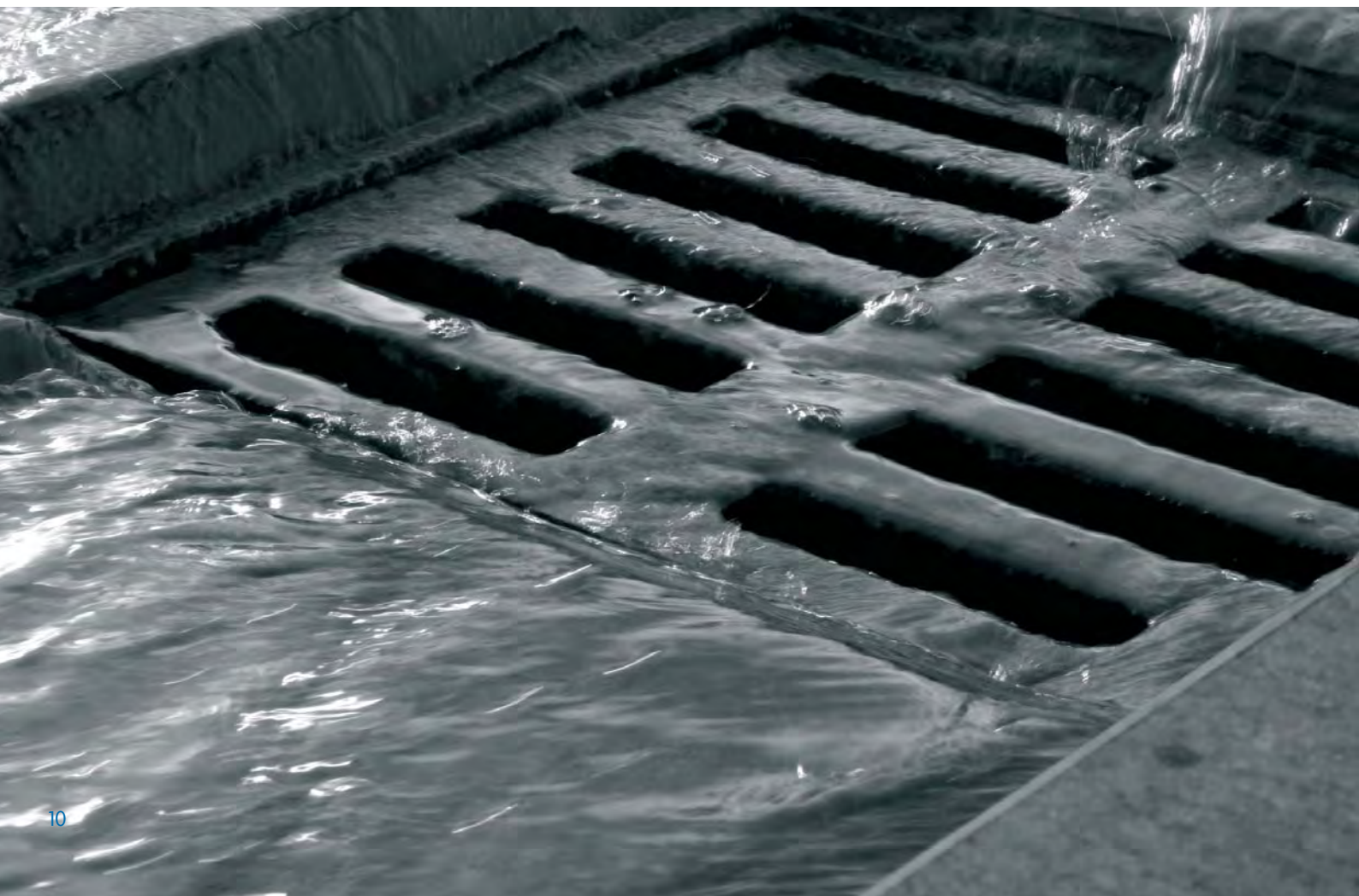
De VMM houdt toezicht op de uitbouw en het beheer van de saneringsinfrastructuur, met inbegrip van de kostentoe rekening.

Als ecologisch toezichthouder kijkt de VMM na of de saneringsinfrastructuur optimaal rendeert (via metingen en evaluaties d.m.v. een indicatorenkader) en of de zuivering efficiënt gebeurt. Daarbij let ze vooral op de verdunning van afvalwater met niet-verontreinigd water en mogelijke defecten in leidingen, pompstations, huisaansluitingen enz., die de zuivering kunnen hinderen.

Als economisch toezichthouder kijkt de VMM toe op de kostenefficiëntie en een correcte kostentoe rekening. Daarnaast houdt ze toezicht op de uitbouw en het beheer van de bovengemeentelijke en gemeentelijke saneringsinfrastructuur. Daarbij houdt de VMM onder andere toezicht op de saneringscontracten die Aquafin nv afsluit met bedrijven voor de zuivering van proceswater.

De VMM treedt ook op als regulator van de drinkwatersector. Door middel van rapporten en adviezen wil de WaterRegulator de efficiëntie en transparantie verhogen van de openbare waterproductie en -levering. In 2011 werd onder meer een samenwerkingsprotocol met de drinkwatermaatschappijen afgesloten en werd het rapport “*Watermeter 2010 Drinkwaterproductie en -levering in cijfers*” gepubliceerd. De activiteiten van de VMM als WaterRegulator worden beschreven in een afzonderlijk activiteitenverslag dat te raadplegen is via de website van de VMM.

Opmaak optimalisatieprogramma 2013-2017

Voor de uitvoering van de bovengemeentelijke saneringsopdracht draagt het Vlaamse Gewest (op voorstel van de VMM) jaarlijks een optimalisatieprogramma op aan de Aquafin nv. Aquafin staat verder in voor de uitwerking van de projecten. In december 2011 werd het optimalisatieprogramma 2013-2017 goedgekeurd. Voor 2013 gaat het om een bedrag van 200 miljoen euro: 100 miljoen voor nieuwe projecten voor de gewestelijke infrastructuur en 100 miljoen voor de overname van gemeentelijke projecten. In totaal gaat het om 166 projecten.

Het geoloket 'Saneringsinfrastructuur water' geeft een overzicht van de projecten opgenomen in het recentste optimalisatieprogramma.

Opmaak kwartaalprogramma's gemeentelijke riolering

De VMM stelt de investeringsprogramma's of subsidiëringsprogramma's op voor de gemeentelijke rioleringen en de kleinschalige zuiveringsinstallaties (KWZI's en IBA's). Deze meerjarenprogramma's worden per kwartaal geactualiseerd. In februari 2011 verscheen het tweede kwartaalprogramma voor 2011 in het Belgisch Staatsblad, in september het eerste kwartaalprogramma voor 2012.

De voorontwerpen van de projecten die op dit laatste kwartaalprogramma zijn opgenomen, moeten uiterlijk op 26 mei 2012 bij de VMM worden ingediend.

Het geoloket 'Saneringsinfrastructuur water' geeft een overzicht van de projecten opgenomen in het recentste, door de minister goedgekeurde, kwartaalprogramma.

Financiering gemeentelijke afvalwaterzuivering

Inzet rapporteringsinstrument

Met een jaarlijkse gemeentelijke rapportering wil de VMM in de eerste plaats de opbrengsten van gemeentelijke rioolbeheerders uit verschillende bronnen vergelijken met de verschillende kosten die ze maken voor de afvalwaterzuivering. De opbrengsten uit de gemeentelijke bijdrage en vergoeding mogen namelijk enkel gebruikt worden om de gemeentelijke saneringswerken te bekostigen. Bovendien moeten ze gereflecteerd worden in het tarief dat door de gemeenten aangerekend wordt. Daarnaast is er een gewestelijke subsidieregeling voor gemeentelijke saneringsinvesteringen. Deze beide aspecten moeten door de VMM opgevolgd worden. Zo wil de VMM een zicht krijgen op alles wat met de sanering van afvalwater door de gemeenten, de rioolbeheerders en/of de drinkwatermaatschappijen te maken heeft. Ook informatie rond concrete investeringsprojecten is daarin opgenomen. De resultaten worden weergegeven in een evaluatie- en aanbevelingsverslag.

"Kosten voor riolering. Rapportering 2009" beschrijft de resultaten van de financiële bevraging over 2009 die de VMM in 2010 uitvoerde bij alle rioolbeheerders. Er werden 229 ingevulde rapporten over 2009 ingediend (2/3 van de Vlaamse gemeenten). Uit het rapport blijkt dat de totale opbrengsten 1,2 keer hoger lagen dan de totale gerapporteerde kosten (dekkingsgraad van 122%). 91,3% van de opbrengsten komt uit de netto bijdrage en vergoeding. 51% van de kosten gaat naar nieuwe rioleringen of de vervanging van oude rioleringen, 34,5% gaat naar het onderhoud van de bestaande riolering. De overige kosten gaan naar de algemene werking, inventarisaties, gebruiksrechten, nieuwe rioolaansluitingen, verschillende investeringen voor inwoners (subsidies afkoppeling, individuele waterzuivering...) en het inventariseren en modelleren van het rioleringsnetwerk.

Deze resultaten mogen niet de indruk wekken dat de gemeenten, rioolbeheerders of drinkwatermaatschappijen over voldoende middelen beschikken om de uitbouw van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur conform de zonerings- en uitvoeringsplannen te financieren.

In juni 2011 ontvingen de Vlaamse steden en gemeenten de vraag van de VMM om het rapporteringsinstrument 2010 in te vullen.

Om de kostenefficiëntie van de gemeentelijke rioolbeheerders te onderzoeken, startte de VMM een studie om meer inzicht te krijgen in de kostenstructuren van het gemeentelijke rioolbeheer en de onderlinge verschillen. Dit moet de rioolbeheerders toelaten om, rekening houdend met de diversiteit in het landschap van het gemeentelijk rioolbeheer, zich te positioneren en na te gaan of en hoe hun werking geoptimaliseerd kan worden.

Ontwikkeling financieringsmodel

Binnen de VMM werd in 2010 ook een financieringsmodel ontwikkeld dat in 2011 al werd geactualiseerd: “Kosten voor riolering. Gemeentelijk Financieringsmodel”. Dat model laat toe om, naast de uitgaven, de toekomstige kosten in te schatten van zowel de exploitatie als de uitbouw van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur voor afvalwater. Vanaf 2011 houdt het model ook rekening met intrestlasten, afschrijvingskosten uit het verleden en overheadkosten van de gemeentelijke rioolbeheerders. Op basis van het algemeen financieringsmodel bezorgt de VMM aan alle gemeenten en rioolbeheerders een simulatiesjabloon. Op die manier kan elke gemeente een raming maken van het kosten-, opbrengsten- en (eventueel) tekortenverloop voor de komende jaren.

Evaluatie gemeentelijke saneringscontracten

De voorbije jaren inventariseerde de VMM systematisch alle gemeentelijke saneringscontracten. Die contracten leggen de afspraken over de sanering van afvalwater vast tussen de drinkwatermaatschappij en de gemeentelijke rioolbeheerder. In “De gemeentelijke saneringscontracten onder de loep. Contractbeoordeling 2010” werden de saneringscontracten voor het eerst naast elkaar gelegd en vergeleken aan de hand van objectieve criteria. Daarmee wilde de VMM meer inzicht in de gemeentelijke saneringscontracten aanbieden, de kwaliteit ervan verhogen en de informatiedoorstroming verbeteren. Enkele aanbevelingen – die allemaal te maken hebben met het streven naar meer conformiteit – zijn: het decretaal vastleggen van een minimale taakverdeling tussen de drinkwatermaatschappijen en de rioolbeheerders, een financieel plan aan het contract toevoegen en een aantal standaardclausules opnemen.

Algemeen Waterverkoopreglement goed-gekeurd

Op 1 juli 2011 werd het Algemeen Waterverkoopreglement in Vlaanderen van kracht. Daarmee werd een belangrijke stap gezet in de harmonisatie van de drinkwatersector. Het Waterverkoopreglement legt de rechten en plichten van de drinkwaterleveranciers, de rioolbeheerders en de klanten vast. Het vormt een algemeen kader voor de dagelijkse relatie tussen exploitant en verbruiker. Het bepaalt regels voor de levering van leidingwater, de sanering van het afvalwater, de afvoer van regenwater en de aanrekening van de kosten. Het reglement bevat onder andere deze nieuwe elementen:

- de klant moet geïnformeerd worden als zijn waterverbruik significant stijgt. Hij kan gratis een eerste controleonderzoek laten uitvoeren om de oorzaak van de stijging op te sporen;
- de klant krijgt (onder bepaalde voorwaarden) recht op een minnelijke schikking bij een abnormaal hoog verbruik;
- elke nieuwbouw moet per wooneenheid een watermeter krijgen. Voor bestaande gebouwen geldt een overgangsregeling;
- vóór een (her)aansluiting op het openbaar waterdistributienet en rioleringsnet wordt een keuring van de installatie van de klant verplicht.

De watermaatschappijen kunnen het algemene reglement nog aanvullen met eigen, bijzondere voorschriften, zonder daarbij af te wijken van de algemene regels. Ze mogen hun bijzonder waterverkoopreglement ook enkel verspreiden samen met het Algemeen Waterverkoopreglement.

Leren uit 20 jaar meten

Naar aanleiding van haar twintigjarig bestaan bracht de VMM in 2011 de stand van zaken en de evolutie tijdens de voorbije 20 jaar van de luchtkwaliteit, de luchtverontreiniging en de waterkwaliteit in Vlaanderen in kaart.

Zorg voor kwaliteit

De VMM waakt voortdurend over de kwaliteit van de lucht (immissies en emissies), de watersystemen en het drinkwater. Om gegevens over de lucht- en waterkwaliteit te verzamelen, beschikt de VMM over verschillende meetnetten. Elk meetnet bestaat uit een netwerk van meetplaatsen en -stations. Die liggen op strategische plekken. Daarmee worden concentraties aan verschillende stoffen opgevolgd.

Voor lucht worden onder andere dioxines, PCB's, VOS, PAK's, zware metalen, ozon, stikstofoxiden, fijn stof, zwaveldioxide en koolstofmonoxide gemeten. Zo kunnen ook fotochemische smog of ozonsmog en smog door fijn stof opgevolgd worden. In enkele stations gebeuren er ook metingen van meteoparameters, zoals windrichting, temperatuur en neerslag.

Voor de opvolging van de waterkwaliteit en waterkwantiteit heeft de VMM verschillende meetnetten, zoals het oppervlaktewatermeetnet (viswater, drinkwater, zwembadwater), het afvalwatermeetnet, het meetnet riooloverstorten, het meetnet waterbodems en het primair en freatisch grondwatermeetnet. De VMM besteedt bij dit alles veel aandacht aan kwaliteitszorg. Ze ziet erop toe dat alle interne en externe monsternemings-, meet- en analyseactiviteiten kwaliteitsvol, tijdig en efficiënt worden uitgevoerd en gerapporteerd op basis van erkenningen en/of accreditaties waarbij de ISO 17025-norm aan de grondslag ligt. Om een optimale dienstverlening te realiseren, moeten de activiteiten van de meetnetten en de laboratoria uitgevoerd worden volgens kwaliteitszorgprocedures en in overeenstemming zijn met de eisen van de interne en externe klanten en de internationale rapportering. De VMM engageert zich ook om de

emissie-inventaris Water verder te optimaliseren conform internationale richtlijnen en/of beste beschikbare methodiek om op een kwaliteitsvolle manier te voldoen aan de vereisten van de klanten. Binnen de VMM zijn er 5 afzonderlijke kwaliteitssystemen uitgebouwd. Voor de meetnetten lucht, oppervlaktewater en afvalwater en voor het laboratorium en interne kwaliteitszorg is het kwaliteitssysteem gebaseerd op de internationale norm voor beproevings- en kalibratielaboratoria, nl. de ISO 17025-norm. Voor de emissie-inventaris Lucht bouwt de VMM een algemeen kwaliteitsmanagementsysteem uit volgens de ISO 9001-norm.

20 jaar inventariseren lozingen in de lucht en meten luchtkwaliteit

Het "Jaarverslag Lozingen in de lucht: 1990-2010" geeft een overzicht van de emissies van de belangrijkste luchtverontreinigende stoffen en broeikasgassen door de industrie, de gebouwenverwarming, het verkeer, de land- en tuinbouw, de natuur en het landgebruik. Vervolgens gaat het in op de emissies van een aantal specifieke parameters en het aandeel van de verschillende bronnen daarin. Ook bekijkt het de internationale rapportering en ontwikkelingen.

Het "Jaarverslag Luchtkwaliteit in het Vlaamse Gewest 2010" geeft een overzicht van de meetgegevens van de verschillende meetnetten lucht. Het beschrijft de evolutie van de concentraties van de pollutanten in de omgevingslucht in 2010 (immissies), de evolutie van de gemeten concentraties van de luchtvervuilende stoffen (pol-

luenten) over de jaren heen en de vergelijking hiervan met de wettelijk geldende grens-, richt- en streefwaarden in de Vlaamse of Europese wetgeving. De voornaamste polluenten worden er afzonderlijk in behandeld. Daarnaast worden de algemene tendensen doorheen de tijd, in de geografische spreiding, in het respecteren van de wettelijke grenswaarden en in de belangrijkste luchtkwaliteitsproblemen geschetst.

Dankzij haar uitgebreide luchtmeetnetten en met haar emissie-inventaris Lucht kon de VMM de voorbije 20 jaar de problemen duidelijk identificeren, de bronnen aanwijzen en mee richting geven aan het beleid. Ook de kennis over luchtverontreiniging nam sterk toe.

In de afgelopen 20 jaar is de luchtkwaliteit in Vlaanderen sterk verbeterd. De industrie en de landbouw deden hiervoor al zware investeringen, maar extra inspanningen blijven nodig. De uitstoot van fijn stof daalde tussen 1995 en 2010 met 48%, maar de Europese grenswaarde voor fijn stof wordt nog te veel dagen per jaar overschreden. 2011 was bovendien door de weersomstandigheden een "zeer slecht fijnstofjaar". Ook stikstofdioxide is nog steeds een probleem op verkeersintensieve locaties. Hier worden de Europese normen evenmin gehaald. De vermindering van de CO₂-uitstoot dringt zich op in functie van de Kyoto-afspraken.

Belangrijke successen werden wel geboekt in de vermindering van de emissies van zware metalen (lood -64% en kwik -46% sinds 2000), de bescherming van de ozonlaag (CFK's -78% sinds 1995) en de vermindering van de ammoniakuitstoot (-50% sinds 1991). Vooral de industrie en een aantal internationale overeenkomsten speelden daarin een belangrijke rol. Gelukkig is de kijk van de industriële sector op het milieu intussen sterk veranderd. De sector blijkt een betrouwbare partner te zijn in de strijd voor een betere luchtkwaliteit. Bedrijven en investeerders merken dat hun dure saneringsmaatregelen een positief effect hebben op de luchtkwaliteit, op de gezondheid van buurtbewoners en op hun winstcijfers. De rol van de Europese Unie, waardoor in de hele Unie dezelfde regels gelden, was in die 20 jaar even belangrijk. De gezinnen kunnen nog veel realiseren. De uitstoot van 'transport' en 'gebouwen' moet een stuk milieuvriendelijker worden. Zo moeten dieselroet en fijn stof door houtverbranding verder worden aangepakt.

In 2011 lanceerde de VMM de vernieuwde website www.luchtkwaliteit.vmm.be. Daar kan iedereen actuele metingen van 60 automatische meetstations van de VMM in heel Vlaanderen bekijken. Met een snelle muisklik op de kaart van Vlaanderen kun je meteen de actuele luchtkwaliteit in je regio zien.

De jaarverslagen "Lozingen in de lucht: 1990-2010" en "Luchtkwaliteit in het Vlaamse Gewest: 2010" kun je raadplegen op www.vmm.be/pub.

Meten waterkwaliteit en -kwantiteit

Naar aanleiding van de publicatie van het “Jaarrapport Water 2010” blikt de VMM terug op 20 jaar meten van de waterkwaliteit.

Het rapport bevestigt dat de kwaliteit van onze beken, rivieren en kanalen verbetert. De belangrijkste oorzaak daarvoor is de aanzienlijke stijging van de collectieve zuivering van afvalwater, van 30% in 1991 tot ongeveer 80% in 2010. Ook de strategische aanpak van de VMM-meetprogramma's, de Europese regelgeving en de brongerichte aanpak bij de bedrijven en de landbouw hebben hier toe bijgedragen. Een trendbreuk kwam er door de invoering van de milieueffing op de verontreiniging van het oppervlaktewater en van de Vlaamse milieureglementering.

Sinds het begin van de metingen verdubbelde het percentage meetplaatsen dat steeds aan de norm voor opgeloste zuurstof voldoet (van 20% naar 40%). In de jaren 1990 haalde slechts 1 op 10 meetplaatsen de kwaliteitsnorm voor fosfaat, in 2010 is dit 1 op 3. Ook de verbetering van de gemiddelde concentratie aan ammonium zette zich in 2010 verder.

De voorbije decennia kende de gemiddelde nitraatconcentratie in het oppervlaktewater een serieuze daling. In 2010 werd op 75% van de meetplaatsen de norm gerespecteerd. Ook het MAP-meetnet voor de landbouw tekende minder overschrijdingen op, wat de dalende trend sinds midden de jaren 2000 bevestigt. Tien jaar geleden was er nog op 59% van de MAP-meetplaatsen minstens één keer een overschrijding van de norm voor nitraat. Nu is dit slechts op 28% van de meetplaatsen het geval.

Ondanks de vele realisaties is het werk nog niet gedaan. De achterstand in saneringsinfrastructuur en de historische verontreiniging van de waterbodems, maar ook de grote bevolkingsdichtheid, de verspreide bebouwing, de vele kunstmatige waterlopen en de intensieve landbouw en industrie vragen om extra inspanningen. Enkel dan kan

Vlaanderen de Vlaamse en Europese doelstellingen voor een goede waterkwaliteit bereiken. De waterkwaliteit verder verbeteren blijft een belangrijke uitdaging.

De VMM heeft ook een milieu-incidentenwerking om zo snel mogelijk ernstige verontreinigingen vast te stellen. Ze doet dat via een snelle doormelding van abnormale verontreinigingen aan de betrokken instanties, zowel binnen en buiten Vlaanderen, en indien nodig door directe monsternamen ter plaatse. De VMM probeert zo de kennislacunes in oorzaken van het al dan niet behalen van waterkwaliteitsdoelen op te helderen en onder de aandacht te brengen. De VMM ondersteunt eveneens de handhavende overheden in hun inspanningen voor een betere waterkwaliteit.

Via de geoloketten op geoloket.vmm.be kun je gedetailleerde informatie terugvinden over de waterkwaliteit, de lozingen door bedrijven en de (toekomstige) saneringsinfrastructuur. De VMM wil zo de informatie over de waterkwaliteit in Vlaanderen efficiënter en milieuvriendelijker verspreiden.

Het “Jaarrapport Water 2010” kun je raadplegen op www.vmm.be/pub.

Monitoring grondwater

Voor de Europese monitoringverplichting van grondwater gebruikt de VMM het primair en freatisch grondwatermeetnet, waarvoor respectievelijk jaarlijks en halfjaarlijks analysecampagnes worden uitgevoerd. In het primair meetnet worden daarnaast maandelijks peilmetingen uitgevoerd.

Het primair grondwatermeetnet heeft voornamelijk tot doelstelling om de regionale grondwaterreserves en de evolutie van de grondwaterkwantiteit op het niveau van de grondwaterlichamen vast te stellen. Het wordt eveneens ingeschakeld om de kwaliteit van de diepere watervoerende lagen te bepalen. Het freatisch grondwatermeetnet wordt gebruikt om een beter beeld te krijgen van de grondwaterkwaliteit in het algemeen, en meer specifiek over nutriënten, bestrijdingsmiddelen en zware metalen. Het voldoet beter aan de eisen van de Nitraatrichtlijn en het wordt gebruikt om een kwetsbaarheidsvaluatie uit te voeren. Alle analysesresultaten worden bijgehouden in de Databank Ondergrond Vlaanderen: www.dov.vlaanderen.be.

In uitvoering van de kaderrichtlijn Water en de Grondwaterrichtlijn zijn in 2010 nieuwe grondwaterkwaliteitsnormen, achtergrondniveaus en drempelwaarden bepaald om milieudoelstellingen voor grondwater vast te leggen. Deze worden gebruikt om de kwalitatieve toestand van de grondwaterlichamen te bepalen. Grondwaterkwaliteitsnormen gelden voor alle grondwaterlichamen in Vlaanderen. Achtergrondniveaus en drempelwaarden zijn per grondwaterlichaam afzonderlijk vastgesteld.

Voor de 14 grondwaterlichamen waarvan de toestand kwantitatief ontoereikend is, werd in 2011 gestart met de opmaak van 6 herstelprogramma's. Een herstelprogramma moet een plan van aanpak aanreiken om te komen tot een duurzaam grondwaterbeheer. Dit plan van aanpak moet wetenschappelijk onderbouwd zijn en duidelijk aangeven waar de problemen zich situeren en hoe die aangepakt kunnen worden.

Instrumenten inzetten

Om het beleid uit te voeren en de doelgroepen in de juiste richting te bewegen, maakt de VMM gebruik van een mix van beleidsinstrumenten, zoals geobjectiveerde investerings- en subsidieprogramma's, heffingen, immisiesiegerichte adviesverlening bij vergunningen en de watertoets.

Innen heffingen

De VMM ontving in 2011 89,7 miljoen euro aan heffingsinkomsten. Het gaat om de som van de heffing op de waterverontreiniging (OW= 3,2 miljoen euro kleinverbruikers + 63,6 miljoen euro grootverbruikers = 66,8 miljoen euro) en de heffing op de grondwaterwinning (GW= 22,9 miljoen euro). Deze heffingsinkomsten worden opnieuw geïnvesteerd in een beter leefmilieu.

De VMM ontving die inkomsten uit de (bovengemeentelijke) heffingen. Het eenheidstarief bedroeg in 2011 31,67 €/VE voor oppervlaktewaterlozers en 41,33 €/VE voor rioollozers. De drinkwatermaatschappijen vestigen een bovengemeentelijke en een gemeentelijke bijdrage op het geleverde water. Deze bijdrage bedroeg in 2011 voor het bovengemeentelijk deel 0,8968 €/m³ (excl. BTW) en maximaal 1,2555 €/m³ (excl. BTW) voor het gemeentelijke deel.

De exploitatie en uitbouw van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur conform de zonerings- en uitvoeringsplannen kijkt, ondanks die inkomsten, op tegen aanzienlijke financieringstekorten. Gecumuleerd wordt dit tekort voor Vlaanderen in de periode 2011-2027 geraamd op ten minste 1,6 miljard euro. Vooral de kleinere, landelijke gemeenten met een beperkte bevolkingsgraad, kijken aan tegen de hoogste tekorten.

Bewaken plaatsing debietmeters

Debietmeters zijn sinds 1 januari 2010 verplicht voor elke grondwaterwinning, met uitzondering van een beperkt aantal categorieën. Sinds 2011 startte de VMM met boetes voor heffingsplichtigen die de wetgeving niet naleven. Bij meervoudige overtredingen werd in 2011 enkel een boete opgelegd voor de zwaarste overtreding. Vanaf 2012 zal voor elke overtreding een boete worden opgelegd.

Vereenvoudigen en optimaliseren van de watertoets

De watertoets is een instrument voor de vergunningverlenende overheid om te schatten welke invloed een vergunning, een plan of een programma op het watersysteem zal hebben. Na een diepgaande evaluatie van de watertoets in 2010 en 2011, werd de watertoets in oktober 2011 vereenvoudigd en verbeterd. De watertoets is van kracht sinds 1 maart 2012. Zo is de vergunningverlener nu in bepaalde gevallen verplicht om advies in te winnen bij een waterbeheerder. Het toepassingsgebied van de watertoets is uitgebreid met vergunningen en plannen waarvoor de watertoets effectief een meerwaarde oplevert. De richtlijnen voor de vergunningverleners zijn sterk vereenvoudigd. De vroegere beoordelingsschema's zijn vervangen door een samenvattend artikel in het besluit zelf. Ook de drempels vanaf wanneer advies moet worden gevraagd, zijn sterk vereenvoudigd. De kaart met overstromingsgevoelige gebieden is geactualiseerd en uitgebreid en ze kan in de toekomst vlotter worden aangepast naar aanleiding van nieuwe overstromingen. Er werden ook inhoudelijke aanbevelingen uitgewerkt over het vermijden, beperken, herstellen of compenseren van schadelijke effecten. Kopers van bouwgronden, architecten, vergunningverleners en adviesverleners kunnen deze aanbevelingen raadplegen via een webtoepassing. Op die manier kan al van in de ontwerpfase rekening gehouden worden met de mogelijke voorwaarden waaraan een bouwproject moet voldoen om de watertoets te doorstaan. In 2011 gaf de VMM voor 2.680 dossiers advies voor de watertoets.

Congres Watertoets

Op 10 november organiseerde de CIW samen met de Vlaamse Confederatie Bouw (VCB), de Vlaamse Architectenorganisatie (NAV) en de Organisatie voor Advies- en Ingenieursbureaus (ORI) het congres "De watertoets; Hoe kunnen we Vlaanderen beter beschermen tegen wateroverlast?". Tijdens dit congres werd de vernieuwde watertoets toegelicht en werden innovatieve bouwtechnieken voor waterbestendig bouwen voorgesteld. De bijdragen van de sprekers zijn te raadplegen op www.watertoets.be.

Aan de deelnemers van het congres werden een aantal stellingen voorgelegd over bouwen in overstromingsgevoelig gebied. Ook de resultaten van deze enquête zijn beschikbaar op de website.

Adviseren milieuvergunningsaanvragen, MER, RUP

Met een doordacht vergunningenbeleid streeft de VMM naar een minimale belasting en een maximale bescherming van het milieu.

De VMM geeft advies over de milieuvergunningsaanvragen van bedrijven van klasse 1 en 2. De adviezen oppervlaktewater behandelen de lozingsproblematiek van de ingedeelde inrichtingen. Doordachte en performante adviezen zijn het resultaat van de nauwgezette opvolging van de best beschikbare technieken (BBT- en BREF-documenten), van het Europese beleid over gevaarlijke stoffen (prioritaire stoffen, kwik, REACH, hormoonverstoorders), de continue uitbouw van de expertise gevaarlijke stoffen en van een databeheersysteem voor de vergunningen. De doelstellingen die de kaderrichtlijn Water Vlaanderen stelt, zijn daarbij meer dan richtinggevend. De VMM verleent voor verschillende rubrieken van Vlareem een advies op basis van objectieve criteria.

De VMM verleent ook voor het compartiment 'lucht' advies voor milieuvergunningsaanvragen van bedrijven. Met haar advies streeft de VMM naar een minimale belasting van het milieu. Daarnaast kan de initiatiefne-

mer van Ruimtelijke Uitvoeringsplannen (RUP's) de VMM raadplegen als bevoegde administratie. De VMM controleert of er door het voorgenomen plan aanzienlijke effecten op de atmosfeer en de klimatologische factoren te verwachten zijn. Is dat het geval, dan adviseert de VMM de opmaak van een plan-milieu-effectrapportage (plan-MER). In dat kader, en om initiatiefnemers van een ruimtelijk uitvoeringsplan te helpen bij de opmaak van de screeningsdocumenten, ontwikkelde de VMM het geoloket 'Advisering RUP – Thema lucht'.

Verder geeft de VMM ook advies over grondwatervergunningen en bodemsanereringen. Om een goede toestand van het grondwater te bereiken, is een evenwicht tussen de vraag naar en het aanbod van water essentieel. Via het vergunningenbeleid wordt sturend opgetreden om het gebruik van grondwater zo veel mogelijk te beperken: in eerste instantie spoort de VMM alle sectoren aan om minder water te gebruiken, bijvoorbeeld door hen een wateraudit aan te bevelen. Vervolgens stimuleert de VMM het hergebruik van water en het gebruik van alternatieve waterbronnen. In 2011 werden 1.205 milieuvergunningaanvragen voor oppervlaktewater, 2.903 milieuvergunningaanvragen voor grondwaterwinningen en 220 bodemsaneringsdossiers geadviseerd. Een 80-tal van deze milieuvergunningdossiers waren specifiek naar aanleiding van de gewijzigde milieukwaliteitsnormen oppervlaktewater.

Milieurapportering

De VMM coördineert het Milieurapport Vlaanderen (MIRA, www.milieurapport.be). MIRA beschrijft, analyseert en evalueert de toestand van het Vlaamse leefmilieu, bespreekt het gevoerde milieubeleid en kijkt vooruit op mogelijke milieuontwikkelingen. Jaarlijks worden met de meest actuele milieukennis, het indicatorrapport, focusrapporten en indicatoren geactualiseerd. Daarnaast maakt MIRA nog beleidsevaluatierapporten, toekomstverkenningen en onderzoeksrapporten. Die laatste zijn de weerslag van wetenschappelijke studies over hiaten in de milieukennis. In 2011 werden 8 onderzoeksrapporten gepubliceerd in het kader van deze milieurapportering.

Om het beleid te onderbouwen, worden maatregelen aangereikt om iets aan een bepaalde toestand te doen. Op basis van de verzamelde wetenschappelijke gegevens leggen de milieurapporten (MIRA) het verband tussen de bronnen van verontreiniging en de problemen die eruit voortvloeien. Ze geven ook toekomstscenario's voor de evolutie van het milieu, waarbij ook rekening wordt gehouden met externe factoren zoals klimaatverandering en bevolkingsgroei. Met die voorspellingen krijgen de beleidsmakers een wetenschappelijk onderbouwde basis voor het uit te stippelen beleid.

Zo drukt het onderzoeksrapport “Schadeposten van huidige en toekomstige elektriciteitsproductie in Vlaanderen. Schadeposten en inschatting aandeel externe kosten”, opgesteld door VITO, de verschillende negatieve milieueffecten van elektriciteitsproductie uit in monetaire termen (euro) en becijfert de totale milieupact van stroomproductie in Vlaanderen.

In opdracht van MIRA onderzocht de Vakgroep Politieke en Sociale Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen de manier waarop Vlaanderen omgaat met klimaatadaptatie. “Klaar voor wat komt? Over de invoering van klimaatadaptatiebeleid in Vlaanderen” formuleert aanbevelingen bij de verdere invoering van een adaptatiebeleid in Vlaanderen.

Het HIVA (Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving van de KULeuven) en de Hogeschool Gent onderzochten in opdracht van MIRA de vergroening van het belastingstelsel in Vlaanderen. Het onderzoeksrapport “Indicatoren voor de vergroening van het belastingstelsel in Vlaanderen” toont aan dat het Vlaamse belastingstelsel duidelijk vergroent tussen 1991 en 2004, maar stabiliseert tussen 2004 en 2010. De energiebelastingen behouden het grootste aandeel (60%) in de totale inkomsten uit milieugerelateerde belastingen, gevolgd door de transportbelastingen (31%), de federale milieutaks (5%) en de Vlaamse milieueffingen (4%).

Samenwerken met partners

De VMM zet zich in voor een beter leefmilieu, en dat doet ze niet alleen. Om haar doelstellingen te bereiken werkt ze samen met tal van strategische partners. Ze werkt vaak samen met vzw’s om het milieubewustzijn bij de bevolking te vergroten, met steden en gemeenten om concrete plannen vorm te geven, met andere overheidsdiensten en met de industrie. In heel wat partners werd de laatste jaren veel intensiever geïnvesteerd om zo over de nodige middelen te beschikken om alle VMM-opdrachten te kunnen uitvoeren en een win-win-situatie voor alle partners uit te bouwen.

Integraal waterbeleid

De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid is een overlegplatform van de diverse beleidsdomeinen en bestuursniveaus die bij het waterbeleid betrokken zijn. Ook de waterbedrijven nemen deel aan het overleg. Deze samenwerking maakt een integrale aanpak van het waterbeleid en waterbeheer mogelijk. De VMM fungeert als motor van het integraal waterbeleid en is verantwoordelijk voor het voorzitterschap en het secretariaat van de CIW.

In Vlaanderen zijn de stroomgebieden van de Schelde en de Maas opgedeeld in 11 bekkens. Jaarlijks worden daarvoor bekkenvoortgangsrapporten opgemaakt en vastgesteld door de bekkenbesturen. De bekkenvoortgangsrapporten 2010 brachten opnieuw verslag uit over de uitvoering van de bekkenbeheerplannen en van de deelbekkenbeheerplannen. Hoe ver staat het met de uitvoering van de acties? Waar liggen de knelpunten en welke oplossingen worden daarvoor voorzien? De bekkenvoortgangsrapporten informeren ook over de adviezen die de overlegstructuren uitbrachten over de investeringsprogramma’s van waterbeheerders. In 2011 ging ruime aandacht naar de evaluatie van de overstromingen uit november 2010.

Op het geoloket bekkenerking (geoloket.vmm.be/bekkenwerking) kun je op kaart de concrete en lokaliseerbare acties en projecten zien die in de eerste generatie bekkenerplannen (2008-2013) opgenomen zijn.

De brochure “*Stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas. Naar een goede toestand van het watersysteem in Vlaanderen*” liet iedereen kennismaken met de waterbeheerplannen voor de Vlaamse delen van de stroomgebieden voor Schelde en Maas. Die plannen

kwamen tot stand binnen de CIW en bevatten de extra maatregelen die Vlaanderen de komende jaren zal nemen om de toestand van het water te verbeteren. Er werden ook 21 speerpuntgebieden geselecteerd. In 7 ervan wil Vlaanderen tegen 2015 de goede toestand bereiken en in 14 ervan wil Vlaanderen tegen dan een belangrijke vooruitgang boeken. In de speerpuntgebieden worden integrale projecten uitgewerkt om de doelstellingen te bereiken, zoals een combinatie van structuurherstelmaatregelen, het aanleggen van bufferstroken, het opheffen van vismigratieknelpunten, het aanleggen van overstromingsgebieden, het optimaliseren van afvalwatersaneringsinfrastructuur en waterbodemsaneringen.

Meer informatie over de werking van de CIW en over het integraal waterbeleid lees je op www.integraalwaterbeleid.be, een website die in 2011 volledig vernieuwd werd.

Samenwerkingsovereenkomsten rattenbestrijding

De muskusrat, de beverrat en in mindere mate de bruine rat worden bestreden om graafschade aan dijken, oevers, wegen en andere aarden constructies te vermijden. Dit kan oeververzakkingen en dijkdoorbraken veroorzaken.

Daarnaast veroorzaken voornamelijk muskusrat en beverrat ook belangrijke vraatschade. Zowel landbouwgewassen (maïs, graan, bieten...) als de natuurlijke plantengroei moeten eraan geloven. Dat versnelt erosie en verhindert het natuurlijke herstel. Door het vraatgedrag van de muskus- en beverrat kunnen paaiplassen voor

vissen en voortplantingsplaatsen voor insecten, mollusken en amfibieën verdwijnen en kunnen broedplaatsen van vogels vernietigd worden.

De bruine rat kan grote knaagschade aanbrengen aan bv. leidingen en kabels. Daardoor kan besturingsinfrastructuur uitvallen, maar kunnen ook voorraden en goederen in bedrijven en opslagplaatsen worden aangevreten en gecontamineerd. De bruine rat knaagt aan allerlei verpakkings- en isolatiemateriaal en aan bedrading. Ze rooft ook eieren en jongen van vogels die op de grond broeden.

Naast de materiële schade die ze kunnen toebrengen, zijn ratten ook drager van ziektekiemen die overgedragen kunnen worden op vee, huisdieren en mensen. Vooral de bruine rat is een grote verspreider van ziekten.

De VMM bestrijdt daarom deze dieren op een gecoördineerde, actieve en verantwoorde manier. Ze heeft daarvoor ervaren en deskundige rattenvangers in dienst. De VMM heeft voor de bestrijding van de ratten langs de waterlopen samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met de betrokken waterloop- en terreinbeheerders, waaronder Waterwegen en Zeekanaal nv, nv De Scheepvaart, de afdeling Maritieme Toegang, de provincies, gemeenten, polders en wateringgen en de beheerders van natuurgebieden (agentschap Natuur en Bos, Natuurpunt...). De VMM heeft daarnaast een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met het Agentschap Wegen en Verkeer voor het bestrijden van de bruine rat langs de wegen, bruggen en parkeerterreinen die dit agentschap beheert. Daarnaast zijn er overeenkomsten en afspraken met de rattenbestrijders in Frankrijk, Wallonië en Nederland voor de bestrijding van de muskusratten in het gemeenschappelijk grensgebied. Dankzij al deze samenwerkingsovereenkomsten werkt de VMM gebiedsdekkend. Daardoor kan de VMM een gecoördineerde en meer efficiënte rattenbestrijding realiseren.

Internationale samenwerking

Het milieu stopt niet aan de grens. De VMM kijkt daarom over de grenzen heen en neemt actief deel aan internationale projecten.

Hieronder vind je een greep uit die projecten. Het volledig overzicht van de internationale projecten waarbij de VMM betrokken is, vind je op www.vmm.be.

ATMOSYS-project

VITO en de VMM startten samen het ATMOSYS-project. Dit project wil een vooruitstrevend en uitgebreid systeem van luchtkwaliteitsmodellen ontwikkelen, evalueren en demonstreren, en een internetplatform opzetten. Dat platform wordt eerst toegepast op Vlaanderen en kan later gebruikt worden door beleidsmakers voor hotspotgebieden in heel Europa. Met het modellenstelsel zal de VMM voorspellingen van de luchtkwaliteit voor een aantal opeenvolgende dagen kunnen uitwerken en de luchtkwaliteit van het voorbije jaar analyseren.

Meer informatie lees je op www.life-atmosys.be.

Aquadra

Het Interreg IV-A-project Aquadra wil de samenwerking voor het beheer van waterlopen tussen 12 partners uit de Euregio Maas-Rijn verbeteren. De partners, waaronder de VMM, ontwikkelen samen nieuwe werkinstrumenten en stemmen het waterbeheer beter op elkaar af. Twaalf pilootprojecten moeten de wateroverlast, de waterkwaliteit en het erosieprobleem aanpakken en verbeteren. De VMM heeft als project het herstel van de oorspronkelijke loop van de Jeker. Daarvoor startte de VMM in augustus 2011 met werken om de oude meanders te herstellen.

Joaquin (Joint Air Quality Initiative)

De impact van fijn stof en andere pollutanten, zoals ultrafijn stof, heeft grote effecten op de volksgezondheid. Het Europese project 'Joaquin' (Joint Air Quality Initiative) wil daarom de luchtkwaliteitsproblematiek

verder in kaart brengen en moet leiden tot een gezondheidsgericht luchtkwaliteitsbeleid in Noordwest-Europa. De VMM nam het initiatief om samen met Europese partners onderzoek aan te vatten naar ultrafijn stof en elementair koolstof, waarvan de kennis vandaag eerder beperkt is. Ook bestudeert het project de manier waarop je over luchtverontreiniging kan communiceren met stakeholders en belangengroepen, maar ook met het grote publiek.

Tot 2015 werkt de VMM hiervoor als hoofdpartner samen met 13 partners uit België, Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. Voor het hele project trekt Europa een budget van ongeveer 4,5 miljoen euro uit.

Het project bestaat uit drie onderdelen. Nieuwe metingen moeten eerst de fijnstofdeeltjes die een invloed hebben op de gezondheid beter in kaart brengen. Daarnaast zullen verschillende maatregelen tegen luchtvervuiling naast elkaar worden gelegd en geëvalueerd op efficiëntie. Het derde luik van het project focust op de communicatie over luchtvervuiling en bekijkt hoe die kan worden verbeterd en uitgebreid.

CROW-project

In juni 2011 liep het CROW-project (Croatian Concept of Reporting on Water) af. Met deze samenwerking tussen de VMM en het Kroatische milieuagentschap AZO (Agencija za Zaštitu Okoliša) wilden de partners een helder instrument ontwikkelen, als hulpmiddel bij de Kroatische rapportering rond milieugegevens en ter voorbereiding van de toetreding van Kroatië tot de EU. Met een 'testcase' over de kwaliteit van oppervlaktewater bood CROW Kroatië de nodige ondersteuning bij het toepassen van de EU-regelgeving over milieurapportage. Daardoor beschikt Kroatië nu over een instrument waarmee het de rapporteringsverplichtingen, het beleid, de monitoring en het databeheer voor haar volledige milieubeleid op elkaar kan afstemmen. Tegelijk kon de VMM haar aanpak rond waterrapportering aftoetsen aan de Kroatische context.

Samenwerking met andere partners

Ook met andere partners werkt de VMM samen voor specifieke taken of doelstellingen.

Zo meet de VMM in de lente en de zomer de kwaliteit van het water aan de stranden van de Noordzee en de zwem- en recreatievijvers in het binnenland. De VMM houdt immers nauwlettend toezicht op de [kwaliteit van het zwemwater](#). De VMM voert de metingen uit in opdracht van en in samenwerking met de Afdeling Toezicht Volksgezondheid (TOVO) van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid

Voor het [Actieplan "Loodpreventie in drinkwater"](#) werd eveneens nauw samengewerkt met de Afdeling Toezicht Volksgezondheid (TOVO) van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en de drinkwatermaatschappijen.

Dit loodactieplan voor de preventie van loodblootstelling via leidingwater somt 11 belangrijke, haalbare acties op. Die zorgen zowel voor een opvolging van het vervangen van de bestaande loden leidingen en aansluitingen in het openbaar waterdistributienetwerk, als voor een actieve en gerichte sensibilisatie van de burger over de eigen blootstelling aan lood.

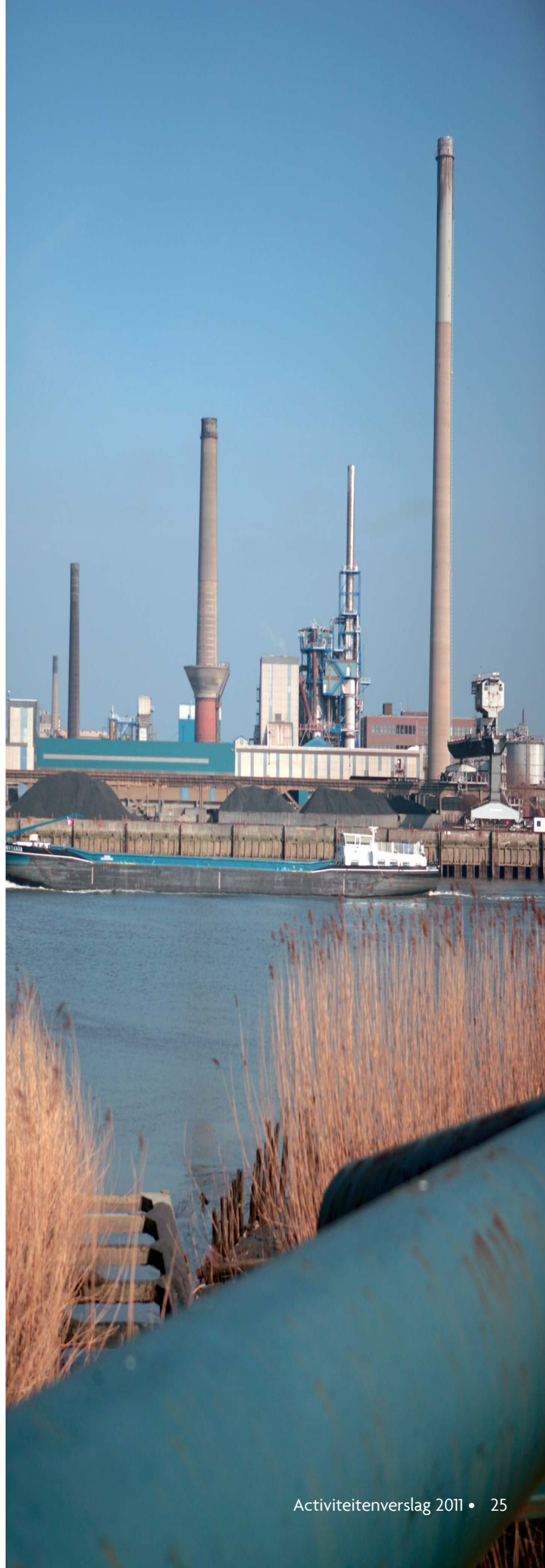
De VMM werkt ook aan een geografisch informatiesysteem (GIS) voor de waterlopen in Vlaanderen, de [Vlaamse Hydrografische Atlas \(VHA\)](#). De Vlaamse Hydrografische Atlas is opgebouwd uit drie basisbestanden: de assen van de waterlopen, de oppervlaktewateren en de zones. Deze bevatten alle nodige informatie voor de opbouw en visualisatie van de kaarten. In 2002 zijn er overeenkomsten afgesloten met de provincies om de basisbestanden te actualiseren en te verfijnen. Het decentrale beheer wordt gestuurd vanuit een projectgroep bestaande uit de provincies, de Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen (VVPW), nv De Scheepvaart, Waterwegen en Zeekanaal (W&Z), het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) en de VMM.

Ook de [Databank Ondergrond Vlaanderen \(DOV\)](#) is een samenwerkingsverband tussen de VMM, het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (meer bepaald de afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen) en het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (meer bepaald de afdelingen Geotechniek en Algemene Technische Ondersteuning). Via de Databank Ondergrond Vlaanderen worden alle ondergrondgerelateerde gegevens uit Vlaanderen via één loket vlot ter beschikking gesteld. De VMM verzamelt in deze databank gegevens over de grondwatervergunningen waaronder de vergunde debieten, de peilmetingen van het primair en freatisch grondwatermeetnet en de kwaliteitsgegevens van het grondwater. Daarnaast wordt maandelijks een freatische grondwaterstandindicator gepubliceerd.

Van 6 tot 9 april 2011 vond in Venetië het [zevende internationale SedNet-event](#) plaats, een internationaal congres over waterbodems. Met 250 deelnemers uit meer dan 25 landen was deze editie een groot succes. De Vlaamse deelname met sprekers van de VMM, de OVAM, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken en de Universiteit Antwerpen, werd goed gemaakt. Het Departement MOW beschreef er het doel, het gebruik en de functionaliteiten van een Sediment Test Tank. De VMM gaf uitleg over de ecologische evaluatie van waterbodems in Vlaanderen en over de juridische aspecten van sedimentmanagement in Europa. Vlaanderen is namelijk een internationaal rolmodel als het gaat om onderzoek en beleid over waterbodems.

De VMM baat samen met of in opdracht van andere partijen [metingen van luchtkwaliteit](#) uit. Zo heeft de VMM samenwerkingsovereenkomsten met het Gemeentelijk Havenbedrijf van Antwerpen, de gemeente Beveren, de Belgische petroleumraffinaderijen, Electrabel, EON, SPE, T-power, Evonik Degussa Antwerpen en BP Chembel Geel.

Voer voor nieuwsgierigen

De VMM is door haar opdrachten en de bekwaamheid van haar medewerkers uitgegroeid tot een heus 'kenniscentrum'. Die kennis van de organisatie wil ze verder ontwikkelen, beheren en vooral ook verspreiden. Dat doet ze met talrijke informatie- en communicatie-initiatieven die bovendien de verwezenlijking van de doelstellingen van de VMM ondersteunen. Haar informatie- en communicatie-inspanningen zijn gericht naar alle interne en externe belanghebbenden. Die vertalen zich in de eerste plaats in de uitgave van veelzijdige publicaties, rapporten, brochures, nieuwsbrieven en themanummers. Ook voert de VMM een actief informatiebeleid via haar infoloket, haar aanwezigheid op events en haar aanwezigheid op het internet.

Publicaties: rapporten, brochures, nieuwsbrieven, verrekijker

In 2011 publiceerde de VMM opnieuw tal van uitgaven. Maar liefst 35 rapporten en publicaties uit 2011 vind je op www.vmm.be/publicaties. De 4 elektronische VMM-nieuwsbrieven uit 2011 (nr. 15 t.e.m. 18) vind je op www.vmm.be/nieuwsbrief. Er werden ook 15 bekkenspecifieke nieuwsbrieven en 5 CIW-nieuwsbrieven verspreid. Je kunt ze raadplegen op www.integraalwaterbeleid.be. De 8 gepubliceerde MIRA-onderzoeksrapporten vind je op www.milieurapport.be en de themanummers van de verrekijker vind je op www.vmm.be/verrekijker. Vergeet ook niet de brochures en folders uit 2011: "Overstromingsveilig bouwen en wonen, hoe kunt u uw woning beschermen tegen schade door overstromingen?", "Stroomgebiedbeheerplannen", en "Hou uw drinkwater loodvrij". Persinformatie uit 2011 vind je ten slotte nog op www.vmm.be/over-vmm/persinformatie.

Ter gelegenheid van haar twintigste verjaardag publiceerde de VMM ook het boek "Al 20 jaar voor het milieu van morgen. Kroniek van de Vlaamse Milieumaatschappij 1991-2011".

Infoloket

Ook in 2011 kon iedereen met een informatievraag over de opdrachten en de werking van de VMM terecht bij het VMM-Infoloket, info@vmm.be, tel. 053 72 64 45. Het infoloket beantwoordde in 2011 6.468 vragen.

Events

De VMM nam in 2011 weer deel aan tal van events, congressen en beurzen. Een greep uit de activiteiten: Batibouw, het ScaldWIN-seminarie, de eerste Internationale Scheldeweek/Scheldedag, de Scheldehappening, het zevende internationale SedNet-congres, het infomoment over de hermeandering 'De Kevie', het openingsfeest van de 'Oude Kalevallei', het streekevenement 'KomeNete' en de finale van de wedstrijd 'Groene Lente'.

Online

Ook online bleef de VMM in 2011 sterk uit de hoek komen. Blikvangers waren onder andere de online calculator waterfactuur, het online zwemwateradvies op www.kwaliteitzwemwater.be, de vernieuwde website van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid www.integraalwaterbeleid.be, de vernieuwde website www.luchtkwaliteit.vmm.be en het gloednieuwe VMM-Youtubekanaal. Daarop kun je de voorstellingsvideo van de VMM bekijken.

Een warm hart

De VMM is een agentschap met een duidelijke missie en visie en een warm hart voor het leefmilieu. In haar doelstellingen staat de bescherming van de watersystemen, de lucht en het milieu centraal. Om die te bereiken, beschikt de VMM over een team van medewerkers waarvan de competenties en kennis maximaal worden ingezet. De VMM voert een modern personeelsbeleid. Tegelijk werkt ze aan de uitbouw en ontwikkeling van een optimale organisatiestructuur. Ze beheert haar middelen efficiënt en past de principes van milieuzorg maximaal toe.

Ontwerpbeheersovereenkomst 2011-2015

Sinds 1 januari 2008 moet de VMM, zoals alle andere agentschappen van de Vlaamse overheid een beheersovereenkomst afsluiten. Die beheersovereenkomst is een wederzijdse overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de VMM, en behandelt de bijzondere regels en voorwaarden waaronder de VMM haar taken vervult. Het is een stuur- en opvolgingsinstrument, vooral gericht op een doelmatige uitvoering of dienstverlening, opvolging en evaluatie. De overeenkomst legt de wederzijdse rechten en verplichtingen vast van het Vlaamse Gewest en de VMM bij alle activiteiten die de VMM uitvoert ter realisatie van haar opdracht van publiek belang.

Op 16 september 2011 keurde de Vlaamse Regering de ontwerpbeheersovereenkomst 2011-2015 tussen de Vlaamse Regering en de VMM goed.

Goed in organisatiebeheersing

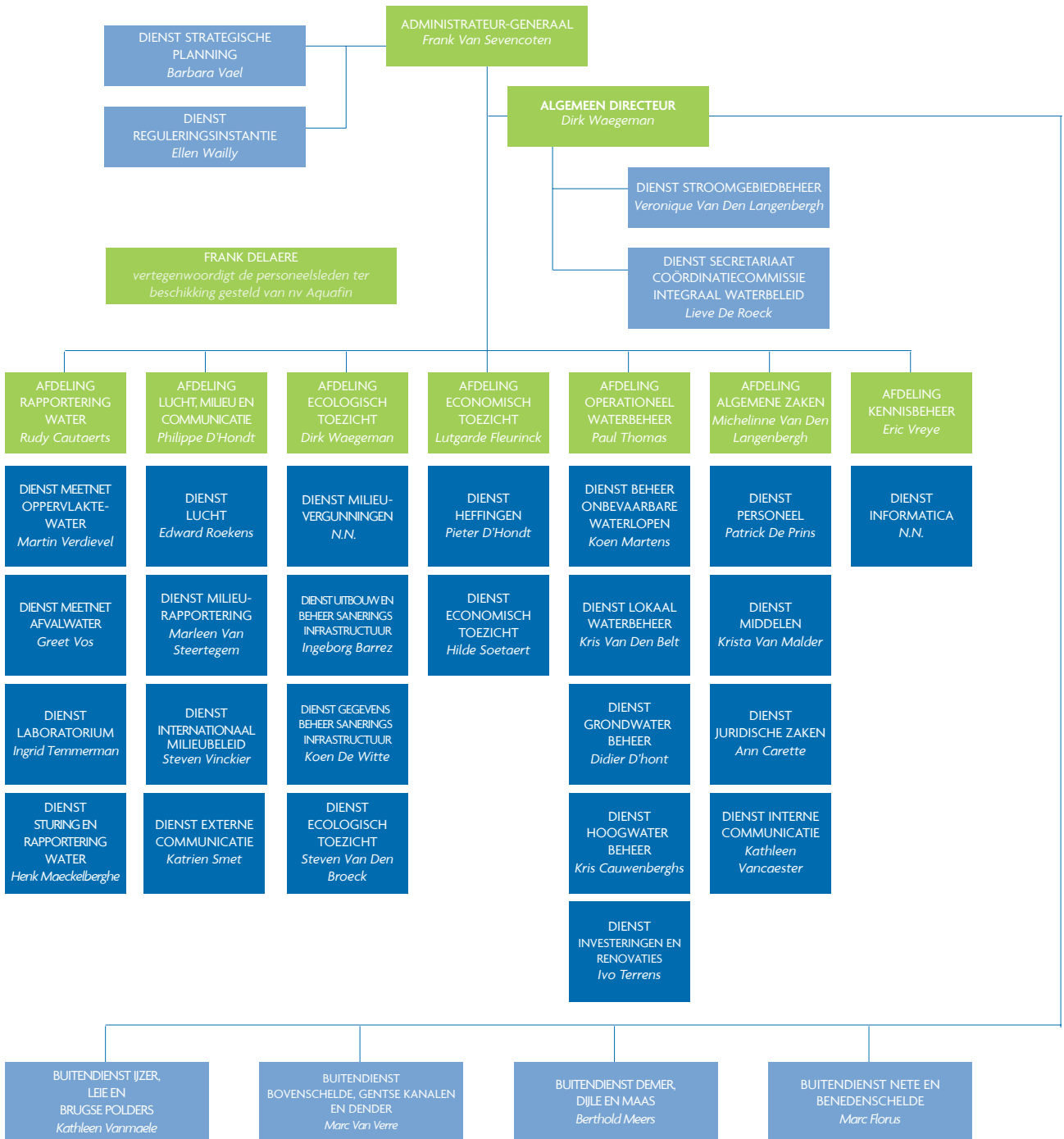
De IAVA, de Interne Audit van de Vlaamse Administratie, voert audits uit bij Vlaamse overheidsinstellingen en administraties. Uit de validatie-audit van 2010 over de 10 thema's van organisatiebeheersing², blijkt dat de VMM het zeer goed doet op het vlak van organisatiebeheersing. Op alle thema's haalt ze de vereiste score 3 en voor 'Human Resources Management' en 'Informatie en Communicatie' zelfs score 4³. Daarmee behoort de VMM nu bij de top 5 van de meest performante Vlaamse overheidsinstellingen.

De VMM hanteert dan ook een systeem van 'interne controle' of 'organisatiebeheersing'. Dit betekent dat de VMM goed weet waar ze naartoe wil (strategie en doelstellingen), dat ze daarbij ook de hinderpalen kent en dat ze acties onderneemt om die hinderpalen te beheersen (interne controlemaatregelen).

² Doelstellingen- en risicomanagement, Belanghebbendenmanagement, Monitoring, Organisatiestructuur, Human Resources Management, Organisatiecultuur, Informatie en Communicatie, Financieel Management, Facility Management en ICT

³ Score 4 houdt in dat het systeem van organisatiebeheersing doeltreffend is. Score 5 komt neer op een geoptimaliseerd systeem en is het maximum dat een organisatie kan behalen.

Organogram

Situatie op 31 december 2011

Personeelscijfers

De sterkte van de VMM schuilt in haar medewerkers. De VMM benut als intern verzelfstandigd agentschap voluit haar vrijheid om eigen accenten te leggen in het personeelsbeleid. De VMM staat zelf in voor haar werving en selectie, stemt haar vormingsprogramma jaarlijks af op de behoeften van de organisatie en haar medewerkers, evalueert en stuurt de plannings- en evaluatiecyclus bij in functie van nieuwe ontwikkelingen, voerde in 2011 nieuwe instrumenten in om de kennisoverdracht tussen juniors en seniors te bevorderen en ontwikkelde een actiever verzuimbeleid. De tevredenheid van de VMM-medewerkers is dan ook hoog.

Bij de VMM werkten op 31 december 2011 1.038 personeelsleden. Daarvan werden er 89 ter beschikking gesteld van de Aquafin nv, waar ze meewerken aan de exploitatie van de zuiveringsinfrastructuur. Er waren 860 statutaire en 178 contractuele personeelsleden. 440 vrouwen en 598 mannen.

Personeelsbezetting op 31 december 2011

Personeelsleden		Totaal	Man	Vrouw	≤ 34j	35-44j	45-54j	55-60j	61j	62j	63j	64j	≥ 65j
Personeelsaantal (in personen)	Statutair (incl. stagiair)	860	508	352	158	253	283	138	11	6	8	3	0
	Contractueel	178	90	88	75	37	48	15	1	1	1	0	0
Personeelscapaciteit (in bruto VTE)	Statutair (incl. stagiair)	773,62	468,55	305,07	147,5	227,7	250,62	122,2	11	6	6,6	2	0
	Contractueel	155,44	88,1	67,34	70,2	32,85	38,55	11,34	1	1	0,5	0	0

Personeelsleden	Kwalificatie (niveau)				Statuut	
	A	B	C	D	Statutair (incl. stagiair)	Contractueel
Personeelsaantal (in personen)	337	148	229	324	860	178
Personeelscapaciteit (in bruto VTE)	306	136,67	204,5	281,89	773,62	155,44

A = universitair onderwijs of hoger onderwijs lange type
C = hoger secundair onderwijs

B = hoger onderwijs korte type
D = lager secundair onderwijs of lager onderwijs

Aantal personeelsleden van allochtone origine: 12
Aantal personeelsleden met een arbeidshandicap: 18

Klachtenmanagement

De VMM heeft een doordacht klachtenmanagement. Belanghebbenden kunnen met hun klacht in de eerste plaats terecht bij het VMM-Infoloket of de betrokken VMM-dienst. Wanneer ze daar niet verder geholpen kunnen worden, kunnen ze contact opnemen met de klachtencoördinator van de VMM. Die start een onafhankelijk onderzoek en zoekt een oplossing. Hoe een klacht ingediend moet worden, wordt duidelijk uitgelegd op de VMM-website. Door het samenbrengen van verschillende klachten bij één coördinator krijgt die een goed beeld over knelpunten en kan hij daarmee aanbevelingen doen aan de verschillende diensten van de VMM.

Uit de klachtenrapportering 2011 blijkt dat de VMM slechts 14 klachten ontving. 12 daarvan werden binnen de 45 dagen opgelost. 2 klachten bleken onontvankelijk wegens ongegrond. Van de ontvankelijke klachten bleken er 9 ongegrond.

De meeste klachten hadden te maken met de heffing voor de eigen waterwinning. Meestal ging het over het niet-meedelen door de heffingsplichtige van het buiten gebruik stellen van de eigen waterwinning (nl. winning al in gebruik vóór 2010, gestopt in bv. 2008, maar vergeten aan te geven/bezwaar in te dienen) of een verwarring met de gemeentelijke vergoeding aangerekend op de integrale waterfactuur van de drinkwatermaatschappij. De volledige klachtenrapportering vind je op www.vmm.be.

Interne milieuzorg

De VMM is al jaren actief rond interne milieuzorg. De VMM wil als overheidsinstelling een duidelijke voorbeeldfunctie in interne milieuzorg bij de Vlaamse overheid vervullen. De VMM moedigt milieusparend gedrag bij haar medewerkers aan. Via een werkgroep Intern Leefmilieu voert de VMM actie op verschillende terreinen: afvalbeheer, energie- en waterverbruik, mobiliteit, duurzaam aankoopbeleid, duurzame huisvesting... Zo promoot de VMM duurzame mobiliteit onder andere met een fietsvergoeding, gratis openbaar vervoer en het ter beschikking stellen van dienstfietsen.

De actiepunten voor 2011 waren:

- werken aan een draagvlakvergroting en betrokkenheid van de medewerkers;
- implementeren van een EMAS-certificaat;
- registratie en verwerking van milieugegevens;
- duurzame huisvesting en duurzaam water- en energieverbruik;
- duurzaam aankoopbeleid.

De medewerking en ondersteuning van het VMM-personeel is bepalend voor het succes van interne milieuzorg. Dat zal ook meebepalend zijn in het hele EMAS-certificatieproces van de organisatie. Met EMAS wil de VMM de negatieve impact van eigen activiteiten op het milieu verminderen. Daarbij ligt de focus op het stimuleren van de continue verbetering van de milieuprestaties door de invoering van een milieuzorgsysteem, door interne audits en de publicatie van een milieujaarverslag. De VMM wil het certificaat in 2013 behalen voor de vestiging in Aalst, met een fasering (2014 en volgende) voor al de vestigingen van de organisatie. Dit EMAS-certificaat is het hoogste milieuzorgniveau binnen de Vlaamse overheid. Door als eerste Vlaamse entiteit resoluut voor EMAS te kiezen, geeft de VMM een krachtig signaal als milieumaatschappij en versterkt ze haar unieke positie in Vlaanderen.

Bouw nieuw kantoor- en laboratoriumgebouw in Gent

De VMM wil haar voorbeeldfunctie als duurzaam bouwheer - zowel bij nieuwbouw- als bij renovatieprojecten - bestendigen. Zo heeft de VMM in samenwerking met de Participatiemaatschappij Vlaanderen een promotieovereenkomst afgesloten om in Gent een duurzaam en functioneel gebouw met laboratorium- en kantoorfaciliteiten te realiseren. De VMM huurt het gebouw voor een periode van ten minste 27 jaar. Het gebouw wordt opgericht op de strategisch gelegen site The Loop tussen de Flanders Expo-gebouwen en de R4. De VMM wil haar kantoren en haar laboratoriumgebonden activiteiten in de provincie Oost-Vlaanderen immers centraliseren. Begin januari 2011 werd gestart met de bouw. De ingebruikname is voorzien in mei 2012.

Cijfers over centen

Rekeningen 2011

Bij decreet van 7 mei 2004 (BS 11 juni 2004), in werking getreden door een besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006, ontstond op 1 april 2006 de nieuwe rechtspersoon IVA VMM, rechtsopvolger van de VOI VMM en van de vroegere afdeling Water van het departement Leefmilieu en Infrastructuur van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Het IVA VMM is onderworpen aan de regels opgelegd door de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut. Dit verplicht het agentschap jaarlijks volgende rekeningen voor te leggen :

- **Uitvoeringsrekening van de begroting:** de indeling van de begroting is conform de normen van het Europees Systeem van Rekeningen 2010 (ESR 2010 - voorheen ESR 1995) van de uitgaven en de ontvangsten van de overheid. Het verschil tussen de aangerekende ontvangsten en uitgaven - inclusief alle vaststaande rechten en verplichtingen - vormt het begrotingsresultaat van het jaar.
- **Balans en resultatenrekening met toelichting:** de boekhouding wordt gevoerd conform de bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 mei 1997 betreffende een geïntegreerde economische boekhouding en budgettaire rapportering voor de Vlaamse Openbare Instellingen. De benaming en de interpretatie van de rekeningen zoals vastgesteld door dit besluit wijkt op een aantal punten af van het genormaliseerd rekeningstelsel (MAR).

De balans en de resultatenrekening zijn integraal opgenomen. De uitvoeringsrekening van de begroting op 31 december 2011 is beknopt weergegeven.

Uitvoeringsrekening Begroting

De Vlaamse Milieumaatschappij verwerft haar middelen grotendeels via de dotaties voorzien op de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap (programma's LC en GD) en via de dotaties op de Minafondsbegroting.

Door de overheveling van de afdeling Water naar de VMM op 1 april 2006 zijn er een aantal dotaties voor operationeel beheer van watersystemen bijgekomen. Het bedrag van de bestaande algemene werkings- en investeringsdotaties is eveneens beduidend toegenomen.

De totale ontvangsten aangerekend op de begroting van de VMM voor het begrotingsjaar 2011 bedragen 264,311 miljoen euro. De aangerekende uitgaven belopen 255,294 miljoen euro. Dit resulteert in een positief begrotingssaldo van 9,017 miljoen euro op 31 december 2011.

De totale uitgaven en ontvangsten zijn in 2011 net als in 2010 meer dan verdubbeld tegenover 2009. Dit is uitsluitend te wijten aan de drie verkooptransacties van 46 rioolwaterzuiveringsinstallaties aan Aquafin voor 139,964 miljoen euro en de integrale doorstorting ervan aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Het gecumuleerd begrotingssaldo is met 6,029 miljoen euro gedaald ten opzichte van 2010 voornamelijk wegens de vertraging in de doorstorting van de verschillende investeringsdotaties.

Het positief gecumuleerd begrotingssaldo van 9,017 miljoen euro op 31 december 2011 is samengesteld als volgt:

- een positief saldo op de werkingsmiddelen van 0,927 miljoen euro. Dit saldo is hoofdzakelijk gerealiseerd op de algemene werkingsdotatie LB0 LC138 4141. Dit komt omdat deze dotatie volledig uitbetaald wordt, ongeacht de uitvoeringsgraad. Dit gebeurt in periodieke schijven op basis van het dotatiebesluit. Alle andere werkingsdotaties worden door de VMM geprefinancierd en teruggevorderd aan de hand van bewezen uitgaven.
- een overschot van 0,284 miljoen euro op de investeringsdotatie LB0 LC147 6141 voor de investeringen in meetnetten en in de milieudatabank (deze dotatie werd bij de begrotingscontrole 2011 geïntegreerd in de algemene investeringsdotatie LB0 LC149 6141), een tekort van 3,733 miljoen euro op de investeringsdotatie LB0 LC149

6141 voor duurzame roerende en onroerende goederen en een tekort van 3,507 miljoen euro op de investeringsdotatie LB0 LC152 6141 voor operationeel waterbeheer. Investerings worden eveneens geprefinancierd, maar het BVR van 21 mei 1997 laat niet toe om teruggevorderde investeringssubsidies of -toelagen als opbrengst in de

begroting te boeken zolang ze niet werkelijk op de rekening zijn ontvangen. Door de vertraging in de terugbetaling worden negatieve of positieve saldi mogelijk.

- het overgedragen, niet aangewend gecumuleerd begrotingsaldo 2010 ten bedrage van 15,046 miljoen euro.

Onderstaande tabel geeft schematisch de soorten uitgaven met de eraan gekoppelde ontvangsten weer.

ONTVANGSTEN		EUR	UITGAVEN		EUR
		31.12.2011			31.12.2011
Werkingsdotatie LB0 LC138 4141	80.249.000		Werkingskosten	81.107.280	
Eigen ontvangsten	888.767				
EU-instellingen	890.352				
Dotatie Administratie Gezondheidszorg	6.196				
GE0 GD334 4142					
Werkingsdotatie operationeel beheer watersystemen LB0 LC140 4141	13.162.949		Werkingskosten operationeel beheer watersystemen	13.162.949	
Dotatie Minafonds artikel LBC LC036 4140	209.447		Sociale vrijstellingen en moratoriumintresten i.v.m. milieueffingen afvalwater- en grondwater	209.447	
Investeringsdotatie LB0 LC149 6141	863.491		Investeringskosten in duurzame roerende en onroerende goederen	4.724.366	
Eigen ontvangsten	127.975				
Investeringssubsidies LB0 LC147 6141	283.823		Investeringskosten operationeel beheer watersystemen	14.347.980	
Investeringsdotatie operationeel beheer watersystemen LB0 LC152 6141	10.840.950		Subsidies aan polders en wateringen ter verbetering onbevaarbare waterlopen	577.254	
Dotatie voor subsidies aan polders en wateringen LB0 LC151 6142	577.254		Subsidies aan drinkwatermaatschappijen en openbare besturen	0	
Dotatie voor subsidies aan drinkwatermaatschappijen en openbare besturen LBC LC053 6141	0		Lasten leningen	142.191	
Terugstorting lasten leningen door de hogere overheid	142.191		Doorstorting naar MVG van opbrengst 46 RWZI's	139.964.228	
Opbrengst vervreemding 46 RWZI's	139.964.228				
Ontvangsten toegewezen aan het Fonds voor de Waterhuishouding	433.250		Spijziging van het Fonds voor de Waterhuishouding	433.250	
Aanwending van het Fonds voor de Waterhuishouding	624.867		Investeringskosten ten laste van het Fonds voor de Waterhuishouding	624.867	
Aanwending van het Fonds voor het Grondwaterbeheer	0		Investeringskosten ten laste van het Fonds voor het Grondwaterbeheer	0	
Overgedragen begrotingssaldo 2010	15.045.867		Over te dragen begrotingssaldo 2011	9.016.795	
	264.310.607			264.310.607	

Balans

		EUR	EUR
		31.12.2011	31.12.2010
ACTIVA			
VASTE ACTIVA		302.783.836	325.735.803
II. IMMATERIELE VASTE ACTIVA	21	9.184.894	7.774.175
Software	214	9.184.894	7.774.175
III. MATERIELE VASTE ACTIVA	22/27	293.540.315	317.898.678
Terreinen en gebouwen	220-223	121.765.020	121.950.696
Werken van burgerlijke bouwkunde	224-229	51.121.062	54.956.705
Installaties, machines en uitrusting	23	21.298.772	18.228.064
Meubilair en materieel	24	3.837.067	3.655.641
Rollend materieel	240	1.546.741	1.594.343
Varend materieel	241	13.637	13.221
Informatica en telematica	243	2.068.964	1.813.056
Kantoormeubilair	244	207.725	235.021
Andere materiële vaste activa	26	72.002.599	106.319.992
Terreinen exploitatie	260	10.864.160	14.270.672
Installaties waterzuivering	261	61.138.439	92.049.320
Vaste activa in aanbouw	27	23.515.795	12.787.580
Gebouwen	270	23.515.795	12.787.580
IV. FINANCIËLE VASTE ACTIVA	28	58.627	62.950
Aandelen	284	4.670	4.670
Borgtochten in contanten	288	53.957	58.280
VLOTTENDE ACTIVA		57.986.521	43.210.728
V. VORDERINGEN OP MEER DAN EEN JAAR	29	23.872	63.544
Overige vorderingen i.v.m. leningen	291	23.872	63.544
VI. VOORRADEN	3	37.210	37.705
Hulpstoffen	31	37.210	37.705
VII. VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR	40/41	57.591.237	42.886.617
Handelsvorderingen	40	201.609	158.767
Overige vorderingen	41	57.389.628	42.727.850
Terug te vorderen BTW	411	7.110	0
Te ontvangen werkingsdotaties	4130	31.630.688	27.506.276
Te ontvangen kapitaalsubsidies	4133	25.751.830	15.221.574
VIII. GELDBELEGGINGEN	50/54	0	0
IX. LIQUIDE MIDDELEN	55/59	795	817
Banken	55	391	395
Kassen	57	404	422
Rekeningen CFO	59	0	0
X. OVERLOPENDE REKENINGEN	490/491/495	333.407	222.045
Over te dragen kosten	490	333.407	222.045
TOTAAL DER ACTIVA		360.770.357	368.946.531
PASSIVA			
EIGEN VERMOGEN		335.333.804	353.828.984
I. KAPITAAL	10	495.787	495.787
III. HERWAARDERINGSMEERWAARDEN	12	3.091.111	3.091.111
IV. RESERVES	13	4.068.691	4.260.308
Onbeschikbare reserves	131	4.068.691	4.260.308
V. OVERGEDRAGEN NETTO RESULTAAT	14	29.861.336	-64.842.305
VI. DOTATIES, SUBSIDIES, TOELAGEN EN SOORTGELIJKE	15	297.816.879	410.824.083
VREEMD VERMOGEN		25.436.553	15.117.547
VIII. SCHULDEN OP MEER DAN EEN JAAR	17	24.715	64.387
Kredietinstellingen	173	23.872	63.544
Overige - ontvangen borgen	178	843	843
IX. SCHULDEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR	42/48	25.410.487	15.052.440
Tijdens boekjaar vervallende schulden > 1 jaar	420/429	39.672	138.589
Financiële schulden kredietinstellingen (CFO)	430/433	8.233.986	370.862
Handelsschulden - gewone crediteuren	44	10.247.198	7.627.199
Schulden belastingen en bezoldigingen	45	6.887.704	6.915.790
Overige schulden	47/48	1.927	0
X. OVERLOPENDE REKENINGEN	492/493/496	1.351	720
Toe te rekenen kosten	492	1.351	0
Over te dragen opbrengsten	493	0	720
TOTAAL DER PASSIVA		360.770.357	368.946.531

Resultatenrekening

	CODES	EUR	
		31.12.2011	31.12.2010
OPERATIONELE OPBRENGSTEN	70/74	235.631.801	145.413.168
Lopende opbrengsten	70	349.014	620.464
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	73	233.441.893	143.668.395
Andere operationele opbrengsten	74	1.840.894	1.124.309
OPERATIONELE KOSTEN	60/64	262.838.746	266.149.850
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	60	7.675.820	7.754.705
Diensten en diverse goederen	61	25.959.413	24.995.279
Personeelskosten	62	58.827.906	57.165.959
Afschr. en waardevermin. op immat. - en materiële vaste activa	630	27.572.339	30.301.192
Inkomenoverdrachten	640	142.678.770	145.720.160
Andere operationele kosten	641/649	124.498	212.555
OPERATIONEEL RESULTAAT		-27.206.945	-120.736.682
FINANCIËLE OPBRENGSTEN	75	1.532	18
Opbrengsten uit vlottende activa	751	1.434	0
Gerealiseerde wisselopbrengsten	754	98	18
Andere financiële opbrengsten	756/759	0	0
FINANCIËLE KOSTEN	65	29.837	37.931
Kosten van schulden	650	3.602	8.586
Gerealiseerde wisselverliezen	654	2.746	3.011
Bankkosten	657	244	120
Verwijlintresten	658	23.242	26.214
Diverse financiële kosten (+)	659	3	0
FINANCIËEL RESULTAAT		-28.305	-37.913
UITZONDERLIJKE OPBRENGSTEN	76	130.178.186	121.244.704
Meerwaarden op de realisatie van vaste activa	763	130.178.186	121.244.704
UITZONDERLIJKE KOSTEN	66	8.430.913	207.941
Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële en materiële vaste activa	660	3.001.345	207.941
Minderwaarden op realisatie van vaste activa	663	5.338.862	0
Andere uitzonderlijke kosten	664/669	90.706	0
UITZONDERLIJK RESULTAAT		121.747.273	121.036.763
NETTO RESULTAAT VAN HET JAAR		94.512.023	262.168

Hierna volgt een korte bespreking van de voornaamste evoluties in 2011 ten opzichte van 2010 zoals die in de balans en resultatenrekening tot uiting komen.

ACTIVA

II. Immateriële vaste activa

De rubriek 'Immateriële vaste activa' is in 2011 netto met 1,411 miljoen euro toegenomen. Dit is voornamelijk te wijten aan belangrijke softwareontwikkelingen voor de operationele bekkenmodellen (OBM), de implementatie van een vismigratie databank, de aankoop van IBM-licenties (Cognos, Informix, DB2), oplevering van een datawarehouse voor de drinkwaterprijs, functionele analyse van de financiële stromen en rapportering voor de drinkwatermaatschappijen en de oplevering van het nieuwe boekhoudsysteem.

III. Materiële vaste activa

De daling van de rubriek 'Materiële vaste activa' met 24,358 miljoen euro is te wijten aan de daling van de subrubriek 'Andere materiële vaste activa'.

Daaronder vinden we de waterzuiveringsinfrastructuur terug. Doordat de Vlaamse Milieumaatschappij sedert 1991 geen nieuwe waterzuiveringsinfrastructuur meer bouwt, zijn de enige bewegingen in de balans de waarde-depreciatie door de jaarlijkse afschrijvingen, de buitengebruikstellingen en de verkopen. De daling op deze subrubriek bedraagt 34,317 miljoen euro. Iets minder dan de helft van deze daling (14,959 miljoen euro) heeft te maken met het afboeken van de balanswaarde van de 46 verkochte installaties aan Aquafin, de verkoop van de RWZI Langemark en correcties op de verkopen van 4 RWZI's in 2010. De rest is te wijten aan afschrijvingen of uitzonderlijke afschrijvingen.

In 2011 werden de reeds gedane uitgaven voor niet-opgeleverde werken burgerlijke bouwkunde van de afdeling Operationeel Waterbeheer geboekt op de rubriek 'Vaste activa in aanbouw'. Door de lange voorbereiding en

bouwduur van deze werken (stuwen, wachtbekkens e.d.) is dit nodig om tot een correct beeld in de balans te komen. Deze subrubriek verdubbelde bijna in waarde in 2011 door facturen voor verschillende investeringsprojecten, waarvan onderstaande de belangrijkste zijn in opgeleverde bedragen:

- de aanleg van een wachtbekken op De Herk en de Kleine Herk te Stevoort (2,314 miljoen euro);
- visdoorgangen en een wachtbekken op de Velp te Halen (1,109 miljoen euro);
- de aanleg van 2 gecontroleerde overstromingsgebieden op de Molenbeek te Geraardsbergen en Lierde (1,055 miljoen euro)
- aanleg van de Dijle, de Dijle terrassen en zijarmen in Leuven (0,658 miljoen euro);
- investeringen aan het Isabellagemaal te Boechoute (0,600 miljoen euro);
- plaatsen van een stuw- en schuiveninstallatie op de Noord- en Zuidschote (0,554 miljoen euro);
- aanleg van een visdoorgang op de Dijle te Rotselaar (0,500 miljoen euro);
- plaatsen van een vuilrooster op het Camerlinckxgeleed te Oostende (0,463 miljoen euro).

V. Vorderingen op meer dan één jaar

Deze rubriek omvat de van de overheid op termijn te ontvangen toelagen ter dekking van de openstaande schulden op meer dan 1 jaar (cf. Rubrieken VIII en IX van het passief). De vorderingen die binnen het jaar - dus in 2012 - ontvangen zullen worden, worden overgeboekt naar vorderingen op ten hoogste één jaar. Door deze boeking verminderden de vorderingen op meer dan één jaar met 0,040 miljoen euro.

VI. Voorraden

Dit betreft het magazijn van de onderhoudsdienst in Oostende waar een beperkte stock van het meest courante materiaal voor het onderhoud van de wagens en de monsternametoestellen aanwezig is.

VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar

De vorderingen op ten hoogste één jaar namen toe met 14,705 miljoen euro ten opzichte van 2010. Het op 31 december 2011 uitstaande bedrag aan van de Vlaamse overheid te ontvangen werkings- en investeringsdotaties 2008, 2009, 2010 en 2011 bedraagt in totaal 57,390 miljoen euro. De te ontvangen investeringsdotaties mogen niet in de uitvoeringsrekening van de begroting worden opgenomen, maar zijn vanaf 2009 wel in de balans opgenomen in de subrubriek "Te ontvangen kapitaalsubsidies".

De vordering in verband met leningen die binnen het jaar 2012 vervallen (zie vorderingen op meer dan één jaar) is gedaald tot 0,040 miljoen euro.

VIII. Geldbeleggingen

Conform het besluit van de Vlaamse Regering van 3 februari 2006 wordt het thesauriebeheer van de Vlaamse Openbare Instellingen centraal beheerd door de Afdeling Financieel Management van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaamse Milieumaatschappij heeft dus geen eigen geldbeleggingen en ontvangt of betaalt sedert 2010 ook geen vergoeding meer op een theoretische kaspositie.

IX. Liquide middelen

De geconsolideerde kaspositie van de Vlaamse Milieumaatschappij op 31 december 2011 bij het CFO (Centraal Financieringsorgaan) was negatief (-8,234 miljoen euro). Deze negatieve kaspositie is overgeboekt naar de schulden op korte termijn (rubriek 430/433 van het passief).

X. Overlopende rekeningen van het actief

Het betreft hier voornamelijk over te dragen kosten, namelijk facturen met factuurdatum in 2011 waarvan de prestatie slaat op 2012, bijvoorbeeld huur- en onderhoudscontracten. Begrotingstechnisch worden deze uitgaven aangerekend in het jaar 2011, boekhoudkundig in het jaar 2012.

PASSIVA

IV. Reserves

De VMM beschikt over 2 begrotingsfondsen: het Fonds voor het Grondwaterbeheer en het Fonds voor de Waterhuishouding.

De instructies van het IVA Centrale Accounting bepalen dat reservefondsmutaties verwerkt moeten worden via de resultaatverwerking en onbeschikbare reserves - ongeacht of er al dan niet een te bestemmen winstsaldo is.

Het Fonds voor de Waterhuishouding werd gespijsd met 0,433 miljoen euro. 0,625 miljoen euro werd eraan onttrokken voor investeringen. Op het Fonds voor het Grondwaterbeheer werd in 2011 geen enkele transactie genoteerd.

V. Overgedragen resultaat

Het overgedragen verlies van het vorige boekjaar (64,842 miljoen euro) is omgezet in een over te dragen winst van het boekjaar (29,861 miljoen euro) dankzij het positief resultaat van het boekjaar 2011 (94,512 miljoen euro) plus en minus de onttrekkingen (0,625 miljoen euro) en toevoegingen (0,433 miljoen euro) aan de onbeschikbare reserves. Dit resultaat wordt verder besproken bij de resultatenrekening.

VI. Toelagen

Conform het besluit van de Vlaamse Regering van 21 mei 1997 worden de toelagen in gelijke mate afgeschreven als de aankoopprijs van de activa die ermee gefinancierd worden.

De afname van de investeringstoelagen in de balans met 113,007 miljoen euro is als volgt samengesteld:

	Miljoen EUR
Alignatie NBW dotatie met activa beginbalans 2011 (*)	-96,362
Afgeschreven toelagen in 2011	-27,819
Afgeschreven n.a.v. verkopen (o.a. 46 RWZI's)	-15,058
Gevorderde toelagen in 2011 LB0 LC147 6141 meetnetten	+3,545
Gevorderde toelagen in 2011 LB0 LC149 6141 algemeen	+9,638
Gevorderde toelagen in 2011 LB0 LC152 6141 operationeel beheer watersystemen	+9,434
Ontvangen toelagen in 2011 opleveringen operationeel beheer (**)	+3,615
Totaal	-113,007

(*) Toelagen worden sedert boekjaar 2002 afgeschreven volgens dezelfde afschrijvingsmethode als het actief dat ermee gefinancierd is. Doordat een aanzienlijk bedrag aan activa en toelagen op de balans van VMM staan die ouder zijn dan 2002 bleef de netto boekwaarde van de toelagen aanzienlijk hoger dan deze van de activa. Na de conversie van alle activa en toelagen in het nieuwe boekhoudsysteem op 1 januari 2011 werden de netto boekwaarde van de activa en de toelagen aan elkaar gelijk gesteld voor alle met dotaties gefinancierde activa. Dit geldt uiteraard niet voor de herwaarderingsmeerwaardes en voor investeringen gefinancierd vanuit het Fonds voor de Waterhuishouding die leiden tot een afname van de boekhoudkundige reserves. Deze inhaalbeweging verklaart volledig het positieve resultaat van het boekjaar. In de praktijk betekent deze operatie een verlaging van de kapitaalpost 'VI. Dotaties' ten voordele van de kapitaalpost 'V. Overgedragen netto resultaat'.

(**) Investeringsbronnen die op de begroting van het departement LNE werden vastgelegd (vóór 1 april 2006) werden in 2010 nog op deze vastlegging geordonnanceerd. De installaties komen zo, na oplevering en ingebruikname, zonder pecuniaire tegenprestatie op de balans van de Vlaamse Milieumaatschappij. Deze financieringsbron wordt als toelage beschouwd.

VIII. Schulden op meer dan één jaar

Deze rubriek daalt jaarlijks door de overboeking op afsluitdatum naar schulden op ten hoogste één jaar (0,040 miljoen euro). Zie ook rubriek 'V. Vorderingen op meer dan één jaar' van het actief.

De leningen die op 31 december 2011 nog op de balans van de Vlaamse Milieumaatschappij staan, zijn enkel nog de zogenaamde 'gewestleningen' waarvan de aflossing en intrestlasten betoelaagd worden door de federale overheid. Op 31 december 2011 gaat het om 9 leningen waarvan de langst lopende in 2013 afgelost zal zijn.

IX. Schulden op ten hoogste één jaar

De gewone handelsschulden namen in 2011 toe met 2,620 miljoen euro.

Naar aanleiding van de opmerkingen van het IVA Centrale Accounting op de rekeningen Vlaamse Milieumaatschappij 2006, wordt sedert 2007 de correcte toerekening aan de periode van de weddes van december niet meer via de 'Overlopende rekeningen van het passief' geboekt, maar via deze rubriek 'Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten'. Deze schulden door bezoldigingen daalden met 0,028 miljoen euro, ondanks de hogere loonlast t.o.v. 2010, dankzij een daling van de RSZ-schuld.

X. Overlopende rekeningen van het passief

Dit betreft in 2011 enkel toe te rekenen intrestlasten van het 4^e kwartaal 2011.

RESULTATENREKENING

Operationeel resultaat

De operationele opbrengsten (70/74) zijn grotendeels samengesteld uit de werkingsdotaties vanuit LB0 LC138 4141 (80,249 miljoen EUR) en LB0 LC140 4141 (13,163 miljoen EUR) en de in resultaat name van ontvangen investeringstoelagen (139,240 miljoen euro) die de Vlaamse Milieumaatschappij in gelijke mate afschrijft als de activa die ermee gefinancierd worden. Dit bedrag is aanzienlijk hoger in 2011 omdat bij de conversie van de materiële vaste activa naar het nieuwe boekhoudsysteem de balanswaarde van de dotaties werd gealigneerd met deze van de activa. Dit betekent dat in 2011 voor 96,362 miljoen EUR inhaalafschrijvingen op de dotaties werden geboekt, wat de stijging van de operationele opbrengsten in 2011 t.o.v. 2010 verklaart (plus 89,773 miljoen EUR).

De andere operationele opbrengsten betreffen in hoofdzaak de tussenkomst van derden in personeelskosten (gedetacheerden, eerste werkervaring...), inkomsten van Europese projecten en recuperatie van kosten van heffingsplichtigen.

De inkomsten van de verkoop van de 46 rioolwaterzuiveringsinstallaties aan Aquafin ten bedrage van 139,964 miljoen EUR werden door de VMM integraal doorgestort aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Op voorstel van het Vlaams Ministerie van Financiën en Begroting diende deze uitgave geboekt te worden als een inkomensoverdracht aan de eigen institutionele overheid (ESR 4140). Bijgevolg dient dit ook in de boekhouding geboekt te worden onder de operationele kosten (640 rubriek "inkomensoverdrachten") zodat dit bedrag volledig ten laste komt van het operationeel resultaat. Het operationeel resultaat is daardoor in 2011, ondanks de inhaalafschrijvingen op de dotaties voor 96,362 miljoen EUR toch nog rood gekleurd: -27,207 miljoen EUR. Zie ook balansrubriek "VI. Toelagen".

Financieel resultaat

Bij de financiële kosten daalden de intresten op gewaarborgde gewestleningen verder tot 0,004 miljoen euro, dit ingevolge de verdere aflossing. De vergoeding die de Vlaamse Milieumaatschappij ontvangt voor de betaling van deze intresten, moet volgens het opgelegde boekhoudplan geboekt worden onder de rubriek 'inkomens- en kapitaaloverdrachten' van het operationeel resultaat.

Aangezien de Vlaamse Milieumaatschappij zelf geen geldbeleggingen aanhoudt, is het financieel resultaat van de Vlaamse Milieumaatschappij per definitie negatief. De enige financiële opbrengsten komen uit intrestvergoedingen op in 2011 aan VMM teruggestorte borgtochten.

Uitzonderlijk resultaat

De meerwaarde en minwaardes van de verkopen van de 46 rioolwaterzuiveringsinstallaties komen volledig ten goede van het uitzonderlijk resultaat (763 rubriek "meerwaarden op realisatie van vaste activa en 663 "minwaardes op realisatie van vaste activa). Aangezien vooral de meerwaarde (131,732 miljoen euro) aanzienlijk is, geeft dit een zeer hoog uitzonderlijk resultaat (121,747 miljoen euro) in 2011. Dit brengt het sterk negatief operationeel resultaat (zie hoger) in evenwicht. Dat het totale bedrag

aan meerwaarde in de resultatenrekening (130,178 miljoen euro) lager is dan de meerwaarde op deze transacties, komt door een correctie op de verkopen van RWZI's in 2010 naar aanleiding van vaststellingen bij de conversie naar het nieuwe boekhoudsysteem (-1,689 miljoen euro).

Globaal is deze verkoopstransactie neutraal, zowel in het begrotingsresultaat (139,964 miljoen euro zowel ontvangst als uitgave) als in de resultatenrekening (+8,738 miljoen euro in resultaat name van dotaties +131,732 miljoen euro gerealiseerde meerwaarde - 0,506 miljoen euro gerealiseerde minwaarde - 139,964 miljoen euro inkomensoverdrachten).

De uitzonderlijke afschrijvingen hebben allemaal te maken met correcties op de waardering van de activa (voornamelijk zuiveringsinfrastructuur) naar aanleiding van de conversie naar het nieuwe boekhoudsysteem.

De minderwaarden op de realisatie van vaste activa betreffen voor 0,506 miljoen euro minderwaarden op verkopen 2011 en voor 4,506 miljoen euro correcties op verkopen van RWZI's in 2010 naar aanleiding van vaststellingen bij de conversie naar het nieuwe boekhoudsysteem.

Meer weten?

Mocht u nog vragen hebben, aarzel dan niet de VMM te contacteren. Meer informatie vindt u op onze website, www.vmm.be
Specifieke vragen kunt u stellen aan het Infoloket, info@vmm.be, tel. 053 72 64 45.

